

f.garcialorca

BUTUN ŐİRLER - 1
İLK ŐİRLER

ŐİR ANITLARI - 2

★

SAİT MADEN

ÇEKİRDEK YAYINLARI

Federico Garcia
Lorca

*

Bütün Şiirler
I

ŞİİR ANITLARI: 2

©

Herederos de F. G. Lorca
Mercedes Casanovas
Akçalı Telif Ajansı
1996

Bu kitap, Madrid'deki
Aguilar Yayınevi'nce düzenlenen ve ozanın
bütün Őiirlerini, oyunlarını, mektuplarını içeren
FEDERICO GARCIA LORCA
OBRAS COMPLETAS
adlı yapıtın 1969'da yayımlanan
15. basımından çevrilmiŐtir.

ISBN

975-8076-05-1

*

Uygulama:
Yazıevi – Tasarım/Yapım
512 60 43

Federico Garcia
Lorca

*

Şiirler kitabı

(Bütün şiirler, 1)

Çeviren:
SAİT MADEN

ÇEKİRDEK YAYINLAR

AÇIKLAYICI BİRKAÇ SÖZ

Bu gençlik ateşiyle, acı ve ölçüsüz tutkuyla dolu kitapta, yeniyetmelik ve gençlik günlerimin, şimdiyi hâlâ çok yakındaki çocukluğuma bağlayan o günlerin sahici görüntüsünü sunuyorum.

Bu düzensiz sayfalar gönlümün ve ruhumun candan yansılardır, çevrede bakışlarıma yeni yeni doğmuş olan çirpıntılı yaşamın verdiği ayrıntılarla boyalıdırlar.

Elinde tuttuğun bu şiirlerden her birinin doğuşu, okuyucu, çiçeklenen yaşamımın ezgili ağacındaki yeni bir tomurcuğun doğuşuna eştir. Bu özel yaşamıma öylesine sarmaş dolaş yapıtı küçümsemesen iyi olur.

Kusurluluğu ötesinde, kesin sınırlılığı ötesinde, bu kitabın gözüme çarpan birçok erdeminden biri şu olacak: dağlık bir zeminde, bir vadinin çayırlarında yalınayak taban tepmiş tutkulu çocukluğumu bana her an anımsatmak.

Kardeşim Paquito'ya

FIRILDAK

Temmuz 1920
(Fuente Vaqueros, Granada)

Güney rüzgârı,
yakıcı, esmer
geliyorsun tenime
taşıyıp tohumunu
o parıl parıl,
o batmış bakışların
portakal çiçeğine.

Kızılık veriyorsun aya,
hıçkırıyor seninle
tutsak kavaklar da, geliyorsun ya
geç kalıp öylesine!
Ben öykümün gecesini dürdüm de
rafa kaldırdım bile!

Yok esinti,
inan bana!,
dönüp dur yürek;
dönüp dur yürek.

Kuzey yeli,
yelin beyaz ayısı!
Geliyorsun tenime
kuzey şafaklarından
bir titreyişle,
o hayalet kaptanlar
giysisi üzerinde,
kahkahalar atarak
Dante sesinle.
Ey yıldız cilacısı!
Geliyorsun ama
geç kalıp öylesine.
Dolabım yosun tuttu,
anahtar yitti işte.

Yok esinti,
İnan bana!,
Dönüp dur yürek;
dönüp dur yürek.

Kimbilir neredeki
meltemler, yeller, cinler.
Gül sivrisinekleri,
taçyaprağı piramitler.
Alizeler, o hoyrat
ağaçlarda gelişen;
fırtına flütleri,
bırakın beni sizler!
Nice bir ağır zincir
var belleğimde,
ve dem çekişleriyle
gün sonunu çizen kuş
tutsak şimdiden.

Gidenler bir daha gelmiyor geri,
herkesin bildiği şey;
ve ışıklı rüzgâr halkı içinde
boş yakınmak, yerinmek.
Kavak, yel tanrısı, öyle değil mi?
Boş yakınmak, yerinmek!

Yok esinti,
inan bana!,
dönüp dur yürek;
dönüp dur yürek.

SERÜVEN DÜŞKÜNÜ BİR SALYANGOZUN BAŞINA GELENLER

Aralık 1918
(Granada)

Ramón P. Roda'ya

Bir çocuk tatlılığı
var yumuşak sabahta.
Yerlere uzatıyor
kollarını ağaçlar.
Titrek bir duman sarmış
ekinlerin üstünü,
ipekten yollarını
geriyor örümcekler
–saf billurunda göğün
çizgi çizgi–.

Bir kaynak
şırıldayıp akıyor
arasında otların.
Ve patikanın bilge
efendisi salyangoz
cahil, kendi halinde
seyrediyor çevreyi.
Doğadaki tanrısal
sessizlik kılmış onu
inançlı ve gözüpek;
ev derdini unutup
gitmeye karar verir
yolun sonuna değin.

Ulaşır gide gide
bir ısırgan, sarmaşık
ormanına. Yaşlanmış
iki dişi kurbağa
hastalıklı ve üzgün
güneşlenir ortada.

«Yeni çıkan şarkılar
–diyordu içlerinden
biri– yararsız.» «Hepsi
dostum, –öbür kurbağa
yaralı ve yarı kör
doğrular berikini–,

sanırdım ki ben gençken
bir gün işitse Tanrı
şarkımızı, nasıl da
acırdı. Bildiklerim,
çünkü çok yaşadım ben,
inancımı sarstı da
şarkı söylemiyorum...»

Kurbağalar sızlanıp
sadaka dilenirler
burnu havada geçen
yavru bir kurbağadan
yara yara otları.

Loş ormanın önünde
ürker bizim salyangoz.
Bağırarak ister, olmaz.
Kurbağalar pek yakın.

«Kelebek mi acaba?»,
der yarı kör olanı.
«Küçük boynuzları var
– der öteki kurbağa –.
Salyangoz bu. Sen nerden
çıktın böyle, salyangoz?»

«Evden geliyorum ya
çabucak dönsem iyi.»
«Amm da ödle!» diye
bağırır kör kurbağa.
«Şarkı bilmez misin?» «Yok»
der salyangoz. «Ya dua?»
«Bilmem.» «İnanmaz mısın
ölümsüzlüğe peki?»
«O da ne?»

«O, en duru
suda yaşamaktır hep,
zengin yemli, çiçekli
bir otlağın yanında.»

«Ben küçükken, zavallı
ninem demişti bir gün,
ölünce gidermişim
en yüksek dallardaki
en körpe yapraklara.»

«Ne zındıkmiş ninen de!
Bak, işin doğrusunu

söyleyim de inan»,
der kızgın kurbağalar.

Salyangoz inler: «Niçin
gidip görmeyim yolu?
Evet, ölümsüzlüğe
inandım...»

Kurbağalar
dalgın çekilir gider,
salyangoz da kaybolur
ormanda korka korka.

İki sfenks gibidir
dilenci kurbağalar.
Biri: «İnanır mısın
sen ölümsüzlüğe?» der.
«Hayır» der üzgün üzgün
yaralı, kör olanı.
«Niçin inansın diye
söyledik salyangoza?»
«Çünkü... şey, bilmiyorum
–der kör olan kurbağa–.
Ama içim coşuyor
duydukları inançtan
yavrularım Tanrıya
seslenirlerken arkta...»

Salyangoz geri döner
zavallı. Şimdi yolda
dalgalı bir sessizlik
fişkirir kavaklardan.
Bir de bakar önünde
kırmızı karıncalar.
Uğraşıp didinerek
sürüklüyorlar yerde
duyargaları kopuk
başka bir karıncayı.
Salyangoz da haykırır.
«Karıncalar, az durun!
Nedir bu ettiğiniz
kendi yoldaşınıza?
Olanı söyleyin de
vicdanla yargılayım.
Önce sen anlat, küçük.»

Yarı ölü karınca
der acıklı bir sesle:
«Yıldızları gördüm ben.»

«Yıldızlar da neymiş?», der
karıncalar korkuyla.
Salyangoz düşünceli
sorar: «Ne, yıldızlar mı?»
«Evet – der karınca da–,
yıldızları gördüm ben;
tırmadım da en yüksek
dala kavaklı yolda
karanlığımda gördüm
parlayan binlerce göz.»
Salyangoz sorar gene:
«Bu yıldızlar da ne ki?»
«Bunlar, taşıdığımız
ışıklar tepemizde.»
«Ama biz görmüyoruz.»
der karıncalar kızgın.
Salyangoz da: «Bense» der
«bir otları görürüm.»

Duyargalar sallayıp
çığırır karıncalar:
«Oldüreceğiz seni,
tembelsin, sapıksın sen,
görevin çalışmakken.»

«Ya, yıldızları gördüm»,
der yaralı karınca.
Salyangoz kesip atar:
«Bırakın şunu gitsin,
işinize bakın siz.
Belli ki çok geçmeden
can verir, baksanıza.»

Derken bir arı geçer
yumuşacık havadan.
Can çekişen karınca
duyar sonsuz akşamı,
«Götürmeğe geliyor
beni bir yıldıza.» der.

Öldüğünü görünce
kaçırır öbürleri.

Altüst olan salyangoz
iç çekip uzaklaşır
kafası sonsuzlukla
karmakarış. «Bu yolun
yok, der, son bulacağı.

Belki de yıldızlara
ulaşır gide gide.
Ama bu yavaşlığım
engel olur varmama.
Düşünmeyim onları.»

Her şey sis içindeydi,
ölgün güneş ve bulut.
Duaya çağırırdı
herkesi uzak çanlar,
ve patikanın bilge
efendisi salyangoz
şaşkın ve allak bullak
çevreyi seyrederdi.

GÜZ ŞARKISI

Kasım 1918
(Granada)

Bugün içimde belirsiz
bir yıldız ürperişi var,
ama silinip gidiyor
yolum sisin varlığında.
Kanatlarımı kırdı gün
ve üzüntümün acısı
ıslattı tüm anıları
düşüncenin kaynağında.

Güllerin hepsi de beyaz,
acım gibi beyaz öyle,
sadece beyaz güller var
kar yağdı da üstlerine.
Söndü gitti gökkuşağı.
Canlara da kar yağdı hem.
Ve canlara yağan karda
öpüşler, görüntüler var
ya karanlığa gömülen
ya düşünce gündüzüne.

Kayıyor da kar güllerden
canda öylece duruyor,
onu yılların pençesi
döndürüyor bir kefene.

Erir mi kar? Ölüm bizi
ne zaman alıp götürür?
Olacak mı başka bir kar,
daha güzel başka güller?
Bir gün gelir mi İsa'nın
öğrettiği dirlik bize?
Ulaşmayacak mı gizem
hiçbir zaman bir çözüme?

Ya bir kandırmacaysa Aşk?
Kim canlandırır yaşamı
eğer ittiyse karanlık
bizi gerçek bilimine

var olmayan İyilikle
yakın Kötülüğün belki?

Umut kararır giderse,
yeniden başlarsa Babil,
hangi meşale ıştırır
yolumuzu yeryüzünde?

Gök mavisi bir düş ise
ne olur iç temizliği?
Gönlün hali nice olur
okları hiç yoksa Aşkın?

Ölüm gerçekten ölümse
ozanlar ne olur peki,
bir de uyuyan nesnelere,
ansımadığı kimsenin?
Ey umutların güneşi!
Pırıl pırıl su! Yeni ay!
Çocukların yürekleri!
Taşların katı canları!
Bugün içimde belirsiz
bir yıldız ürperişi var
ve güllerin hepsi beyaz,
acım gibi beyaz öyle.

BAHAR ŞARKISI

28 MART 1919
(Granada)

I

Çocuklar öyle sevinçli
çıkıyor okuldan,
körpe şarkılar bırakıp
ılık nisan havasına
Neşe içinde sokağın
derin sessizliği şimdi.
Yeni gümüş gülüşlerle
ufalanan bir sessizlik.

II

Bağda yürüyorum akşam
arasında çiçeklerin,
bırakarak yol üstüne
kederimin yaşlarını.
İssız tepenin başına
yayılmış köy mezarlığı,
kurukafa tohumları
ekili bir tarla gibi.
Dev kafalara benzeyen
çiçek içinde selviler
oyulmuş göz çukurları
yeşilimsi saçlarıyla
düşünceli, yas içinde
seyrediyor ufukları.

Güneş ve kokuyla yüklü
erişen tanrısal nisan,
altın yuvalarla doldur
bu çiçekli kafaları!

KÜÇÜK ŞARKI

Aralık 1918
(Granada)

Çiy damlaları birikmiş
kanatlarında bülbülün,
ışıklı ay damlaları,
onun düşleriyle donan.

Ve çeşmenin mermerinde
fiskiyeinin öpücüğü,
sönük yıldızların düşü.

Küçük kızlar bahçelerden
güle güle diyor bana
ordan geçişimde. Çanlar
güle güle diyor bana.
Kucaklaşan ağaçlar da
yarı karanlıkta. Bense
gözü yaşlı yürüyorum
yol boyunca gülünç, şaşkın,
ele geçmez sonsuzluklar
kurtarıcı Cyrano'nun,
Don Kişot'un acısıyla,
bir saat gibi düzenli.

Solup gidiyor zambaklar
kanlı günün kirlettiği
sesimin bir değmesiyle
ve dokunaklı şarkımda
pudralı bir soytarının
giysisi var. Alımlı aşk
bir örümceğin altına
saklandı. Güneş bir başka
örümcek beni gizleyen
altın ayaklarla. Hayır,
mutluluğa kavuşamam,
ben de Aşk gibiyim çünkü
ki okları gözyaşından,
ok kılıfı yürektendir.

Ne varsa ellerin olsun,
bense ağlarım sevdama
terkedilmiş çocuk gibi
yarım kalmış bir masalda.

DELİ JUANA'YA AĞIT

ARALIK 1918
(Granada)

Melchor Fernández Almagro'ya

Ey sevip de karşılık göremeyen prenses.
Kızıl karanfil ıssız ve derin bir vadide.
Acını sızdırıyor yattığın mezar senin
mermerin üzerinde açılan gözleriyle.

Bir güvercin idin sen dev gibi ruhu olan,
kan olup çıktı yuvan Castilla ülkesinde
ve bir kar kadehine boşalttın ateşini,
kanatların kırıldı sen ona ruh verirken.

Uysal bir şehzadeye benzesin isterdin aşk,
eteğini tutsun da gelsin öyle peşinden.
Çiçek, şiiir ve inci gerdanlıklar yerine
gülleri kuru bir dal verdi Ölüm eline.

Yüreğinde Isabel de Segura'nın eşsiz,
yaman şafağı vardı ey Melibea*! İşte
ufkun kırıldığını gören kırlangıç gibi
şarkın acı, tekdüze kesilir birdenbire.

Ve çığlığın titretir temelinden Burgos'u.
Manastırda koronun ilâhisini siler.
Ve çarpa çarpa yavaş çanların yankısına
karanlığın içinde kaybolur yırtık, titrete.

İspanya göklerinden gelmeydi senin tutkun.
Hançer, haleli gözler ve yaş tutkusu nice.
Ey tanrısal prenses al gün alacasında,
demir örekesinde çelik iplik eğiren!

Yok senin için yuva, yok hüzünlü bir şarkı,
ötelede hıçkırın bir ozan sazı bile.
Senin ozanın oldu gümüş pullu bir yiğit,
bir borazan sesiydi sevdalı ezgisi de.

Tragicomedia de Calixto y Melibea adlı ve 1499'da yayımlanmış bir oyunun kişilerinden. (Çevirenin notu.)

Ama sen hep sevilme için yaratılmıştın,
iç çekme ve okşanma ve geçmeye kendinden,
sevilen bir göğüste ağlamaya kederli,
ağzında kokulu bir gülü didikleyip de.

Irmağı nakışlarla süsleyen aya dalmak
ve özlem duymak için sürünün gitmesiyle,
seyretmek için sonsuz gölge bahçelerini,
ah, mermerin altında yatan esmer prenses!

Açılır mı o kara gözlerin aydınlığa?
Yılan çöreklenir mi sönmüş göğüslerinde?
Nerde o rüzgârlara savurduğun öpüşler?
O büyüü kalmayan aşkın acısı nerede?

Yüreğin bin parçaya bölünür usul usul
kurşun tabutta, kuru kemiklerin içinde.
Kutsal bir nesne gibi saklar seni Granada,
ah, mermerin altında yatan esmer prenses!

Birer papatya oldu Eloisa, Julieta*,
kızıl kana batmış bir karanfil oldun sen de
temiz selviler ve kar altında uyumaya
Castilla'nın o altın topraklarından gelen.

Ölüm döşeğin oldu Granada, ah Juana,
selviler mumların, dağ mihrabın oldu işte,
dertlerini azaltmak için karlı bir mihrap,
yanıbaşından geçen suyla, Dauro nehriyle!

Ölüm döşeğin oldu Granada, ah Juana,
eski kuleleriyle ve susan bahçesiyle,
kırmızı duvarlarda ölü sarmaşıklarla,
gök rengindeki sisle ve coşkulu mersinle.

Ey sevip de karşılık göremeyen prenses.
Kızıl karanfil ıssız ve derin bir vadide.
Acımı sızdırıyor yattığın mezar senin
mermerin üzerinde açılan gözleriyle.

* *Eloisa*: XII. yüzyılda yaşamış bir Fransız rahibe. Sevgilisi Abelardo'ya yazdığı mektuplarla ünlüdür. *Julieta*: Shakespeare'in oyun kişisi, Romeo'nun sevgilisi. (Ç. n.)

AĞUSTOS BÖCEĞİ

3 Ağustos 1918
(Fuente Vaqueros, Granada)

María Luisa'ya

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!,
ey toprak döşeğinde
ışıkta baygın ölen.

Bilirsin tarlalardan
yaşamın gizemini,
süren otla ilgili
o peri masalıysa
senin içinde saklı.

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!.
can verirsin kanında
masmavi bir yüteğin.
İnen Tanrıdır gündüz
ve güneş
onun geçtiği gedik.

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!,
duyarsın can verirken
göğün bütün yükünü.

Ölümün kapısından
geçen bütün canlılar
eğik bir başla gider
uyuyan ak rüzgârla.
Düşüncenin diliyle.
Suskun... Acı içinde,
ölümün tülü olan
sessizlikle örtülü.

Sense, büyülü böcek,
ötüşünle gidersin
dönüşerek ezgiye
ve gök aydınlığına.

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!,
sarırsın tülüne
sahici Kutsal Ruh'un,
ışığın.

Ağustos böceği!
Çınlayan yıldız
uykuya dalan kırdan,
karanlık cırcırların,
kurbağaların dostu,
altın gömütlerin var
titrek ışınlarında
o seni tatlı tatlı
yaralayan güneşin
yakıp kavuran Yaz'da;
güneş alır canını
ışığa döndürmeye.

Bir ağustos böceği
olsa yüreğim kırdan,
ölsem çok çok öterek
saf gökle yaralanıp
ve can verdiğim zaman
özlediğim bir kadın
eliyle koysa beni
tozların içersine.

Kanım kırdan bir tatlı
ve pembe çamur olsa,
çapalarını soksun
yorgun köylüler diye.

Ağustos böceği!
Ne mutlusun!,
görünmez kılıçları
göğün yaralar seni.

HÜZÜNLÜ BALAD

KÜÇÜK ŞİİR

Nisan 1918
(Granada)

Bir kelebektir ki yüreğim benim
tatlı çayır çocukları!,
şom çiçektozlu düş kırıklığıyla
zamanın, boz örümceğin tutsağı.

Çocukken şarkılar söyledim ben de
tatlı çayır çocukları,
kedinin o korkunç pençelerine
bıraktım da atmacamı.
Geçtim Kartaca'nın bahçelerinden
mine çiçeğini anıp
ve mutluluk yüzüğümü yitirdim
geçmek üzreyken bir düşsel ırmağı.

Hem de bir atlı oldum ben,
mayıs ayında bir serin akşamdı.
Bir bilmeceydi o kız benim için,
el değmemiş göğsümde mavi yıldız.
Yavaşça at sürdüm göklere doğru
günlerden evliyaotu pazarı.
Güller, karanfiller yerine, gördüm,
elleriyle zambakları kırardı.

Hep kaygılar içindeydim
tatlı çayır çocukları,
türküdeki o kız beni
açık bir düşe salardı:
kimdi o devşiren karanfilleri
ve güllerin mayıs ayı?
Onu Pegasus*un sırtında niçin
gören yalnız çocuklardı?
Aynı mıydı yıldız dediğimizle
acı içinde, apansız,
kıra inmesini dilediğimiz,
dans etsin diye yalvarıp?

* Mitolojinin kanatlı atı. Esin simgesi diye de bilinir. (Ç. n.)

Ben çocukluğumun nisan ayında,
tatlı çayır çocukları,
şarkılar söyledim çetin kızına
Pegasus'lu baladların.
Geceleri o cahilce sevgimin
derdini bir bir açardım,
nasıl bir gülüşle biçimlenirdi
ay altında dudakları!
Kimdi o devşiren karanfilleri
ve gülleri mayıs ayı?
Öyle körpe, öyle sevimli kızın,
ki evlendirdi anası,
derdi nerde uyuyacak, hangi loş
köşesinde mezarlığın?

Bilinmez aşkımla yapayalnız ben,
ne gönül ne yakınma artık,
varılmaz çatısına doğru göğün
büyük bir güneşe yaslanıp.

Karanlıkla gelen ne kederdir o
tatlı çayır çocukları,
anımsarken usul usul yüreğim
çok uzak günleri artık...
Kimdi o devşiren karanfilleri
ve gülleri mayıs ayı?

SABAH

7 Ağustos 1918
(Fuente Vaqueros, Granada)

Fernando Marchesi'ye

Ve suyun şarkısı, bir
sona ermeyen şeydir.

Öyle derin özsudur
ekinleri olduran.
Kanıdır ozanların,
o Doğa yollarında
canlarını kaybolsun
diye bırakanların.

Ne ezgidir saldığı
fişkırırken kayadan!
Verir bize kendini
tatlı uyumlarıyla.

Pırl pırıldır sabah.
Bacalar tüter durur
ve bulutu taşıyan
kollardır kıvrımları.

Dinleyin şiirini
suyun kavaklıklarda.
O kanatsız kuşunu,
otlar içinde yiten!

Cıvıldaşan ağaçlar
kıvrılır, kurur gider.
Ve döner ovalara
dağlar, o duru dağlar.
Ama suyun şarkısı
sona ermeyen şeydir.

Bir ışıktır o coşkun
düşlerin şarkısından.
Hoş ve dayanıklıdır,
gök ve dirlikle dolu.
Hem sisidir hem çiyi
hiç bitmeyen sabahın.

Gömülmüş yıldızlardan
akan ay balıdır o.
Nedir ki kutsal vaftiz,
su olan Tanrı değil
mi lûtfunun kaniyla
alnımızı yıkayan?
Onunla arınmıştır
İşte bu yüzden İsa.

Ve yıldızlar bu yüzden
dinlenir dalgasında.
Bu yüzden Venüs ana
bağrından doğar onun,
aşka susarız biz de
su içtiğimiz zaman.
Koşup giden aşktır o
öyle tatlı, tanrısal;
yaşamıdır dünyanın,
canının öyküsüdür.

Saklar biz insanların
ağzındaki gizleri,
onu öpmekle çünkü
diner susuzluğumuz.
Öpüşler hazinesi
kapalı ağızların,
kurtuluşu yok tutsak,
ablası gönlümüzün.

Bize şunu der İsa:
«Sudur arıtan beni
bütün acılardan ve
bütün kötülüklerden.
Göğe ak çarşafarla
yükselen sudan başka
kime açabiliriz
kardeşler, derdimizi?»

Ne var ki şu dünyada
su içmek gibi güzel,
hepimiz daha iyi
çocuk olduk: ve geçti
acılarımız, pembe
çelenklere bürünüp.
Ve altın ülkelerde
yitti bakışlarımız.

Ey bilinmez varlığın
tanrısal mutluluğu!

Ey yıkayan tatlı su
herkesin yüreğini,
kutsal kıyılarından
ne var ki daha güzel
derin bir acı bize
verince kanadını.

CANIMIN GÖLGESİ

Aralık 1919
(Madrid)

Canımın gölgesi
kaçıyor bir alfabeler günbatımına,
kitapların
ve sözlerin sisine.

Canımın gölgesi!

Ulaştım
özlemin durduğu sınıra
ve gözyaşı damlası
dönüştü ruh mermerine.

(Canımın gölgesi!)

Yağan acı
siliniyor,
gene de kalıyor özülle, nedeniyle
içimde eski bir dudaklar öğlesi,
eski
bir bakışlar öğlesi.

Bir bulanık,
bir kararmış yıldızlar labirenti
dolaniyor
hemen hemen silinmiş özlemlerime.

Canımın gölgesi!

Bir sanrı
yönetiyor bakışlarımı.
Görüyorum
bozulan aşk sözcüğünü.

Yine mi şakıyorsun
ey bülbül?
Bülbülüm benim!

YAĞMUR

Ocak 1919
(Granada)

Yağmurda belirsiz bir sevecenlik var öyle,
uyur uyanık bir şey, boynubükük, sevimli,
usul usul bir ezgi canlanıyor onunla
ortalığın uyuyan ruhunu titreştirip.

Mavi bir öpüş ki bu Yer basıyor bağrına,
yalın bir efsanedir, gerçekleşiyor şimdi.
Soğuk bir gökle eski toprağın sürtünüşü
sonsuz uzar giderken bir tatlı günbitimi,

Meyvelerin tanıdır. Çiçek getirendir o
ve denizlerin kutsal ruhuyla ovan bizi.
Yaşamı yayandır o ekinlerin üstüne
ve acılı yüreğe bilinmez sesini.

Yitik bir yaşamanın o korkunç özlemiyle
o beter duygusunu dünyaya geç gelişin,
Kuşkulu bir özlemi doğmayacak sabaha
ve kuşkuyu, o tensel acının benzerini.

Uyumunun külrengi içinde uyanır aşk
ve gönlümüzdeki gök bulur bir kan yengisi,
dirliğimiz acıya dönüverir gene de
ölü damlalarını camlardan seyrettik mi.

Gören sonrasızlığın gözleridir damlalar,
dünyaya onları ak sonrasızlık getirdi.

Bir tanrısal, bir elmas yaraya bırakıyor
puslu camda titreyen damlalar yerlerini.
Bir su ozanıdır o, görmüştür de düşünür
ırmaklar kalabalığının bilmediğini.

Ey sessiz yağmur ki yok fırtınası, rüzgârı,
ey tatlı bir aydınlık ve çingirak erinci,
biricik gerçek olan iyi ve uysal yağmur
ve her şeyin üstüne düşen sevdalı, içli.

Ermif Fransıco'nun yağmuru! damlaların
bir su gözü, bir parlak çeşme ruhu getirir.
Yağışınla ne güller açılıyor gönlümde
sen öyle usul usul kırlara yöneldin mi?

Dallara söylediğin o çınlayan öyküyü,
sessizlik içindeki o yalın ilâhiyi
anahtarsız ve kara ve derin beş çizgide
yineliyor ağlayan, boş gönlüm için için.

Hüznünü duyuyorum yağın duru yağmurun,
gerçekleşmeyen şeyin umarsız kederini;
ufukta pırıl pırıl yanan bir yıldız var da
yüreğim bırakmıyor koşup seyretmem için.

Piyanoda coşkun bir tatlılık bırakırsın
ey sessiz yağın yağmur, ağaçların sevdiği;
yüreğime verirsin bir bulut, bir çınlayış
ortalığın uyuyan ruhunu titreştirip!

ELLERİM YOLABİLSEYDİ

10 Kasım 1919
(Granada)

Adını söylüyorum
karanlık gecelerde
belirince yıldızlar
ay suyunu içmeye,
yapraklar uyudu mu
gizli dallarda hele.
İçerimde ne tutku
kalıyor, ezgi ne de.
Ölü demleri çalan
o çılgın saatim ben.

Adını söylüyorum
bu karanlık gecede,
çınlıyor eskisinden
çok daha ötelerde.
Bütün yıldızlardan daha bir uzak,
yumuşak yağmurdan acılı hem de.

Sever miyim eskisi
gibi seni? Bir yerde
yanıldı mı yüreğim?
Sis açılıp ilerde
kavuşur muyum dingin
ve saf tutkuya gene?
Ah bir yolabilseydim
ay seni ellerimle!

BALA ÖVGÜ

Kasım 1918
(Granada)

Bal İsa'nın söylediği söz,
erimiş altını sevgisinin.
Nektar'ın ötesinde
cennet ışığının mummyası.

Dupduru bir yıldızdır kovan,
arı sesleriyle beslenen
amber kuyusu. Vızıltıyla,
kokuyla ürperen göğsü kırm.

Bal özüdür sonrasızlığın,
bal aşka söylenen destandır.
Çiçekte sızlanan can ve kan,
başka bir varlıkta pekişmiş.

(Ve insanın balı, o yanık
bağrından yayılan şiiirdir,
anı peteğinden, mumundan,
en candan arının işlediği.)

Bal uzakta çalan türküsü
çobanın, kavalın, zeytinin,
altın çağ kraliçeleri
demetin, sütün kardeşidir.

Sabah güneşine benzer bal,
onda yazın tüm güzelliği,
eski güz serinliği onda.
Kuru yapraktır o, ekindir.
Eski bir şiiir gibi duru,
saflığın tanrısal içkisi!

Coşkunluk özüsün dahice
ve uyumun cisimlenişi.
Uyur karasevda bağrında,
öpüşün ve çığlığın gizi.

Tatlı senin simgendir ey haz!
Tatlı, kızların karnı gibi.

Çocuk gözleri gibi tatlı.
Tatlıdır, gece gölgesidir.
Ses gibi tatlı. Zambak gibi.

Yolu aydınlatan güneşin
taşıyana acıyı, liri.
Bütün güzelliklere, sese,
ışığa ve renge eşitsin.

Tanrısal içkisi umudun,
tam dengede birleştirirsin
maddeyi ve özü, İsa'nın
kurban cismi ve ruhu gibi.

Çiçeklerin yüce ruhusun,
ruhları birleştiren içki!
Seni tadan bilmez coşkunun
altın özünü sindirdiğini.

AĞIT

Aralık 1918
(Granada)

İsteklerle dolu bir tütsü kabı gibi
gidiyorsun parlak bir günün akşamında
solmuş smbllere çalan o esmer tenle
ve yaman bir dişilik fişkırın bakışla.

Karasevdasını ağzında taşıyorsun
l bir saflığın; ve Baks'e yakışan
kadehinde karnının var ki bir örümcek
kısır bir aÇ dokur sığınağın ağzına,
bir yer ki o çiçeklenmez canlı gllerle,
pş kızlarıyla.

Beyaz avuçlarında
yumağını tutuyorsun dirilmeyecek
düşlerinin bir daha, saklıyor canınsa
ateşten öpücüklerin aç tutkusunu,
uzak uzak beşik düşlerine karışan
ana sevgisini dingin, mutlu bir yerde
mavi ninniler eğirip dudaklarıyla.

Ceres* gibi sen de altın başaklarını
verirdin, uyuyan aşk değse bir yanına,
fişkirtabilirdin elbet bir samanyolu
el değmemiş Meryem gibi sen de bağrından.

Solup gideceksin bir manolya gibi ergeç.
Dudaklar değmeyecek kor kalçalarına.
Saçlarını bir harpanın telleri gibi
titreten parmaklar gezmeyecek başında.

Ey sümbülün, abanozun yaman kadını!,
bir yasemin beyazlığı soluklarında.
Ey Manila başörtülü Venüs, bir Şey var
sende gitardan ve Malaga Őarabından.

* Latinlerin ekin tanrıçası. Eski Anadolu'da Demeter denirdi. (Ç. n.)

Öyle bir göl ki yüzdüğün, ey esmer kuğu!,
oktur lotüsleri, portakaldır sularıysa,
al karanfil köpüğünden burcu burcudur
ölü yavrular ki sığır kanadına.

Kimse dölleyemez seni. Ey Endülüslü
çileci, öpüşlerin bir asma altında
olmalı, gecenin ağır sessizliği
ve durgun suyun bulanık uyumlarında.

Ne var ki göz halkaların gitgide büyür
ve kara saçların gümüşlenir yakında;
kokulu göğüslerinin biçimi yiter,
yuvarlaklaşır o eşsiz omuzlarınsa.

Ey yakıcı, ey ince ve anacıl kadın!
Ey acının kızı, ey umutsuz bağrında
derin bir göğün bütün yıldızlarını
öyle çakılmış çiviler gibi taşıyan!

Aynasısın acı çeken bir Endülüs'ün
öyle engin, öyle sessiz tutkularından,
o tutkular ki sallanır yelpazelerle,
bakışlar değdi mi çizik çizik yarılan
boyunlara dökülmüş başörtüleriyle,
bütün kan ve kar ürperişi arasında.

Ines, Cecilia, tatlı Clara gibi
gidersin güz sisi içinde, kız başına,
oyuna kalkan Baküs rahibesi olup
bir taçla üzümünden, asma yapraklarından.

Gözlerinde dalgalanan o sonsuz hüznün
çöküntünü der bize kırık yaşamınla,
zavallica evinin tekdüzeliğini
görüp geçenleri pencerenin altından,
acı acı yağın yağmura kulak verip
oturduğun o eski taşra sokağında,
uzaklardan uzaklara ayırdedilmez
ve karmakarış bir sesle çanlar çaldıkça.

Boşuna kolluyorsun rüzgârdaki sesleri.
Yok tatlı bir serenat geldiği kulağına.
Camların arkasında sabırsız bekliyorsun.
Ne derin acıdır o kopup gelen bağrından,
artık tükenmiş, yorgun göğsünün üzerinde
yeni sevmiş bir kızın aşkına rasladıkça!

Tenin mezara gidecek
telaş, çarpıntı bilmeden.
Üstünde kara toprağın
fişkırarak yeni bir tan.
Gözlerinden çıkacak kırmızı karanfiller
ve göğüslerinden güller, kar gibi beyaz.
Yıldızlara gidecek büyük acın, bir başka
yıldız olup, hepsini üzmeye, karartmaya.

SANTIAGO

(İÇTEN BALAD)

25 Temmuz 1918

(Fuente Vaqueros, Granada)

I

Santiago* geçti bu gece
gökteki ışıklı yolundan.
Duru bir ırmağın suyuyla
oynayan çocuklar söylüyor.

Gök yolcusu nereye gitti
aydınlık ve sonsuz geçitten?
Ta dipte parlayan tana gitti
binip kar beyazı bir ata.

Oğlancıklar, çığrışın kırdı,
gülüşlerle delin rüzgârı!

İki yüz silahlı arasında
Santiago'yu gördüm der biri;
giderlerdi ışıkla kaplı,
yeşil yıldızlarla çelenkli
ve Santiago'nun bindiği at
bir yıldızdı par par parlayan.

Diyor ki öyküyü anlatan
duyardık gecede bir gümüş
kanat titreyişi, taşıyan
sessizliği dalgalarında.

Kim ırmağı durdurdu zorla?
O atlara binmiş melekler.

Oğlancıklar, çığrışın kırdı,
gülüşlerle delin rüzgârı!

Gece batan aym gecesi.
Dinleyin! Kim coşturan gökte

* Santiago el Mayor. İsa'nın on iki havarisinden biri. M.S. 44 yılında şehit edilmiş. (Ç. n.)

cırcırların kemanlarını,
kır köpeklerini havlatan?

– Büyük ana, söyle, yol nerde,
ah, göremez miyim ben onu?

– Bakarsan bir şerit görürsün,
kalmın bir şerit, unumsu tozdan,
gümüşe, sedefe benzeyen
bir leke. Gördün mü?

– Ya, gördüm.

– Büyük ana, nerde Santiago?
– Bak, gidiyor adamlarıyla,
kuş tüyleri takmış başına,
bedeni inciler içinde,
ay topuklarına eğilmiş,
yüreğine sığınmış güneş.

Duyuluyor bu gece kırdaki
sisli bir masal anlatımı.

Oğlancıklar, çığırsın kırdaki,
gülüşlerle delin rüzgârı!

II

Yoksul yaşayan bir kocakarı
köyün yukarı kesiminde,
varı yoğu eski bir çıkırık,
bir Meryem, iki kara kedi,
kabaca bir çorap örerken
kuru ve titrek elleriyle,
çevresini almış dostları
ve haşarı, kirli oğlanlar,
gecenin dirliği içinde
karanlıkta yitmiş dağlarla,
ağır aksak anlatır bir gün
can gözüyle ne gördüğünü.

Bunun gibi sessiz, rüzgârsız
uzak bir gecede, havari
Santiago'nun kendini görmüş,
öyle gidermiş gök yolunda.

– Ee, ne vardı üstünde, nine?
(aynı anda sorar iki ses).

– İnciden, zümrütten bir asa,
kadifeden âyin gömleği.

Güvercinlerim kanatlarını
yaydı o kapıdan geçerken,
uyuyan köpeğim ardından
gitti topuğunu yalayıp.
Ocak ayında aydan bile
tatlıydı tanrısal havari.
Bir zambak, bir tütsü kokusu
burcu burcu sinmişti yola.

– Demedi mi hiçbir şey, nine?
(aynı anda sorar iki ses).

– Geçerken bir gülümsedi de
göğsüme bir yıldız bıraktı.

– Nerde saklarsın o yıldızı?
(diye sorar haylaz bir oğlan.)

– Söndü mü, der ötekiler de,
büyülü şeyler gibi yoksa?

– Hayır, yavrularım, hep parlarsın,
hep çakılı durur içimde.

– Bu yıldızlar ne biçim yıldız?
– Göktekiler gibi, hey oğlum.

– Söyle, ne olur, söyle nine.
Ulu yolcu nereye gitti?

– O dağlarda kayboldu gitti,
ak güvercinlerim de, köpek de.
Ama evimi tıklım tıklım
gülle, yaseminle doldurdu,
asmadaki yeşil koruklar
olgunlaşuverdi, bir baktım
sabahleyin, ambarın dolu.
İyi Havari'nin işi hep.

– Sendeki de ne talih, nine!
(Aynı anda söyler iki ses).

Çocuklar uykuya dalmıştır,
kırlar derin bir sessizliğe.

Santiago'yu düşünün, küçükler,
dolambaçlı düş yollarında!

Temmuz sonu ey parlak gece!
Santiago geçti göklerden!

Beyaz yola bırakıyorum
içimde dalgalanan hüznü,
çocuklar ele geçirir de
suya atarlar diye belki,
yıldızlı gecede rüzgârlar
uzaklara götürür diye.

ELMAS

Kasım 1920
(Granada)

Bir yıldızın elması
çizdi göğü derinden,
evrenden kaçıp gitmek
isteyen ışık kuşu,
o tutsak yaşayan kuş
sınırsız yuvasında
ve nedensiz gezdiren
boynundaki zinciri.

İnsanüstü avcılar
yıldızların peşinde,
sessizlik suyundaki
som gümüş kuğuların.

Ders çalışıyor kavak
fidanları; öğretmen
ölü kollar sallayan
rahat, eski bir kavak.
Şimdi uzak tepede
bütün ölüler kâğıt
oynuyor. Ne sıkıcı
bu mezarlıkta yaşam!

Ötmeye dur, kurbağa!
Çık deliğinden, cırcır!
Çın çın bir orman yapın
kavallardan. Ben üzgün
dönüyorum evime.

İçimde çırpıyor
iki kır güvercini
ve dalıyor ufukta
gün kovası, zamanın
bostan dolabı, korkunç!

YAZ MADRİGAL*İ

Ağustos 1920
(Vega de Zujaira)

O kızıl ağzını ağzıma bastır
ne olur, çingene Yıldız!
Şu güneşten altınında öğlenin
bir ısırayım elmanı.

Bir mağrip kulesi var tepedeki
yeşil zeytinlik içinde,
o kırlık yerlere, bala ve tana
çalan teninin renginde.

Güneşten kararmış teninin bana
sunduğu tanrısal besin
çiçekle donatır durgun suları
ve rüzgârı yıldızlarla.

Nasıl benim oldun ey esmer ışık?
Niçin bağışladın bana
aşkını o zambak dişiliğinin
ve göğsünün uğultusunu?

Beni üzüntülü gördüğünden mi?
(Ah o zavallı duruşum!)
Yoksa şarkılarla harcanıp giden
gençliğime mi acıydın?

Niçin yeğ tutmadın yakarışıma
terlemiş baldırlarını
aşk oyunlarında benden çok usta
bir Ermiş Cristobal**in?

Yanıbaşımdeki zevk Danaid'i.
Ah öyle dişî Silvano***.
Öpüşlerin nasıl burcu burcudur
yaz yanığı buğday gibi.

* Kısa, âşıkâne bir şiir türünün adı. (Ç. n.)

** San Cristobal: Hıristiyan ermişi. (Ç. n.)

*** Latinlerin kır ve orman tanrısı. (Ç. n.)

Gel de gözlerimi karart şarkınla.
Yayıladursun saçların
gölgeden bir örtü gibi görkemle
üzerine yeşilliğin.

Kırmızıya boya kanlı ağzınla
bütün bir sevda göğünü,
tenden bir yüzeyde parlar dururken
acıların mor yıldızı.

İri gözlerinde tutsaktır senin
Endülüslü Pegasus'um.
uçacak acılı ve düşünceli
onları ölmüş görünce.

Vurulurdum, beni sevmesen de sen,
o kapkara gözlerine,
yeni doğan günü nasıl severse
tarlakuşu çiy yüzünden.

O kızıl ağzını ağzıma bastır
ne olur, çingene Yıldız!
Bıraksan da parıl parıl öğlede
bitiriversem elmanı.

YENİ ŞARKILAR

Ağustos 1920
(Vega de Zujaira)

«Gölgeye susadım ben!» dedi akşam.
Ay: «Ben yıldızlara susadım!» dedi.
Billur kaynak yalnız dudaklar ister
ve rüzgâr iç çekişleri.

Gülüşe, kokuya susadım bense,
içlerinde ölü aşklar
olmayan aysız, zambaksız
ve yepyeni şarkılara.

Geleceğin durgun körfezlerini
allak bullak eden sabah
şarkısına. Dalga ve çamurunu
umutlarla doldurarak.

Düşünceyle dolu, dingin, yumuşak,
pırıl pırıl bir şarkıya,
arıtılmış süsten ve arıtılmış
iç sıkıntısından, acıdan.

Sessizliği gülüşlerle dolduran
ve cisimsiz bir şarkıya
(kör bir güvercinler sürüsü gibi
gizem içine atılan.)

Şarkıya, eşyanın ruhuna değen,
ruhuna ağaçların da
ve dinlenen ölümsüz bir yüreğin
sevinciyle en sonunda.

TAN

Nisan 1919
(Granada)

Ŗu benim bunlu yüreğim
duyuyor Ŗafak sökerken
sevdalarının hüznünü
düşleriyle uzakların.
Getiriyor tan ışığı
tohumlarını özlemin,
gözleri olmayan hüznü
canevimin tâ dibinden.
Gecenin büyük mezarı
çekiyor kara örtüyü
saklamak için gündüzle
yıldızlı, sonsuz kubbeyi.

Böyle neyleyim kırlarda
yuvalar, dallar toplayıp,
tanla kuşatılmış böyle
ve içim geceyle dolu!
Saklarsan böyle neyerim
sönmüş gözlerini günden,
duymazsa bakışlarının
sıcaklığını vücudum?

Niçin yitirdim ah seni
bu pırıl pırıl akşamda?
Yüreğim kupkuru bugün
kararmış bir yıldız gibi.

ÖNSEZİ

Ağustos 1920
(Vega de Zujaira)

Önsezi
sondasıdır ruhun
gizemde.
Yüreğın burnudur,
araştıran
zamanın karanlığını.

Solmuş olandır dün.
Hüznü
ve mezarlığı
belleğın.

Önceki gün
ölmüş olandır.
Dizginsiz Pegasus'ların
ölümcül düşüncelerinin yuvası.
Anılar çalılığı
ve sislerde kaybolmuş
çölü
düşlerin.

Karıştırmaz
geçmiş yüzyılları hiçbir şey.
Bir iç çekiş bile
kopartamayız
eskimiş olandan.
Geçmiş donatır kendini
demir zırhıyla,
kulaklarını tıkar
pamuğuyla rüzgârın.
Koparamayacak hiç kimse ondan
tek bir giz bile.

Onun yüzyıllardan kasları
ve doğmadan ölmüş
düşünceler barınan
beyni
hiç sunmayacak o susuz
yüreğe gerekli içkiyi.

Ama yarının çocuğu
bir gizliyi açacak bize
oyarken
yıldızların döşeginde.
Kolaydır onu kandırmak;
bunun için
tatlılıkla verelim ona
göğsümüzü.
Sessiz köstebeği çünkü
önsezinin
getirecek bize şıkırdağını
uykuya dalınca o.

AY İÇİN ŞARKI

Ağustos 1920

Beyaz kaplumbağa,
sen uyuyan ay,
nasıl da yavaş
gidişin!
Bakarsın bir gölge
gözkapağı yumup
bir arkeologun
gözbebeği gibi.
Bu olsa olsa...
(tek gözdür Şeytan)
hastalık izi.
Canlı ders hem de
bozgunculara.

Yahve* nin işi
tarlaya ekmek
ölmüş gözleri
ve kafaları
kendisine düşman
milislerdeki.

Süsler zorbaca
tanrısal yüzü
buz gibi sisten
sarığıyla o,
koyarak tatlı
cansız yıldızlar
sarı kargasına
gündüzün.
Bu nedenle, ay,
sen uyuyan ay!,
homurdanırsın
hiç esintisiz
koca yolsuza,
zorbaliğine
sen o Yahve'nin
ki sürer seni

* İbranilerin kendi tanrılarına verdikleri ad. (Ç. n.)

hiç değişmeyen
hep aynı yola!,
keyif çatarken
yoldaşlığında
gözdesi olan
Ölüm Sultan'ın.

Beyaz kaplumbağa,
sen uyuyan ay,
saf Veronica * sı
silen güneşin
günbitiminde
kızıl yüzünü.
Hiç umut kesme
ölü gözbebeği,
Büyük Lenin'i
senin yurdunun
Büyük Ayı, o
yaban hayvanı
olacak göğün,
gidecek dingin
son bir ayrılık
öpücüğüne
altıncı günde
koca bunağa.

Ve o zaman ak
ay, yetişecek
külün o yalın
krallığı da.

(Farkettiniz ya
nihilistim ben.)

* Bir Yahudi kadını. Çarmıhtan indirilen İsa'nın yüzünü bir bezle sildiği söylenir. (Ç. n.)

SESSİZLİĞE AĞIT

Temmuz 1920

Nereye götürürsün
sessizlik, o söz, gülüş
ve ağaç ağıtıyla
buğulu billurunu?
De, nasıl temizlersin
şarkının çiylерini,
örtünün saf aklığı
üstüne, uzak uzak
denizlerin döktüğü
çınlayan lekeleri,
şarkı dumanlarını?
Yaranı kimler sarar
kırılık yerde eski bir
bostan dolabı yaman
okunu sapladı mı
o sonsuz billuruna?
Nereye? Yaralarsa
akşam çanları seni,
uykunu kaçırırsa
şarkılar sürü sürü
ve mavi tepelere
hıçkırıklarla düşen
büyük, altın uğultu?

Kış rüzgârı çatlatmış
mavini baştan başa,
altüst etmiş korunu
buz gibi bir pınarın
sessiz inildeyişi.
Nereye el atarsan
ya gülüş dikenidir
bulduğun ya da kızgın
baltasıdır tutkunun.

Yönelsen yıldızlara,
gökyüzü kuşlarının
görmekli uğultusu
bozar gizli ruhunun
o büyük dengesini.

Sesten kaçmak isterken
sen kendin ses olursun,
bir uyum hayaleti,
çığlık gölgesi, şarkı.
Bize öğretmen için
gelirsin karanlıkta
o soluksuz, dudaksız
ve sonsuz konuşmayı.

Yıldızlarla delinip,
olgunlaşıp müzikle
nereye götürürsün
sessizlik, insanüstü
acını, bir ezgiler
ağma tutsak oluş
acısını, körelten
o kutsal kaynağını?

Bugün düşüncelerle
bulanık dalgaların
sürür çınlayan külü,
acısını geçmişin.
Büsbütün silinmiştir
çığlıkların yankısı.
Katılaşmıştır uzak
gümbürtüsü denizin.

Uyumuşsa Yehova
parlak tahtı üstünde,
kır kafasında onun
kararmış bir yıldızı
ve kurtul kesinlikle
bu sonrasız müzikten,
çınlayan uyumundan
gündüzün; ve böylece
kavuş da kaynağına
sonsuz gece içinde
gelmeden daha Tanrı
rahatça fişkir öyle.

BİR TEMMUZ GÜNÜNE BALAD

Temmuz 1919

Öküzlerin boynunda
gümüş çingirak.

– Güzel, nereye böyle
güneşten, kardan?

– Şu yeşil çayırdaki
papatyalara.

– Ama çok uzak çayır,
korkarsın orda.

– Ne karanlık korkutur
ne kuyu aşkı.

– Güneşten kork, güzelim,
güneşle kardan.

– Gitti saçlarımdan o
dönmemek üzre.

– Kimsin, akça pakça kız,
nerden gelirsin?

– Aşklardan geliyorum
ve pınarlardan.

Öküzlerin boynunda
gümüş çingirak.

– Bu seni tutuşturan
nedir ağzında?

– Sevdamin yıldızı o
yaşayıp ölen.

– Peki göğsündeki ne
ince ve hafif?

– Sevdamin kılıcı o
yaşayıp ölen.

– Ya gözlerinde ne var
görkemli, kara?

– Acı düşüncelerim
ki hep yaralar.

– Niçin giydin bu kara
yas urbasını?

– Ah, acılı, yoksul
duluyum da ben
Defneler ve Zakkumlar
Beyi'nin, ondan.

– Kimseyi sevmezsin de
neyi ararsın?

– Vücudunu ararım
Zakkumlar Beyi'nin.

– Aşk arıyorsun demek
sen vefasız dul,
dilerim ki bulursun
umduğun aşkı.

– İsteğim gökte yıldız,
nerde bulurum
arasam sevgilimi,
yaşayıp ölen?

– Sudadır o, ölüdür,
karların kızı,
beyaz karanfillerle
özlem örtülü.

– Serviler arasında
gezen şövalye,
versen sana canımı
aylı bir gece.

– Ah, düşler içindeki
İsis, balsız kız,
öyküsü çocukların
dilinde gezen.
Al işte yüreğimi.
Al kadınların

gözleriyle yaralı
güçsüz yüreği.

– Hayır, sen Tanrı'yla kal
âşık şövalye.
Arayayım Zakkumlar
Beyi'ni bense.

– Hanım kız, uyuyan gül,
peki, hoşça kal,
aşkı arıyorsun sen,
bense ölümü.

Öküzlerin boynunda
gümüş çingirak.

Kızıl bir pınar gibi
kanar yüreğim.

IN MEMORIAM*

Ağustos 1920

Güzel kavak,
güzel kavak,
altın içindesin
işte bak.
Dün yemyeşildin,
hem de çılgın
yeşilinden
görkemli kuşların.
Bugünse devrilmişsin
Ağustos göğü altında
benim gibi, kızıl ruhumun
göğü altında.
O tutsak, hoş kokusu
senin teninin
gelecek benim
saygılı yüreğime.
Çayırın sert atası!
İşte
altın içindeyiz
ikimiz de.

* Mezar taşlarına kazılan Latince bir anma sözü. (Ç. n.)

DÜŞ

Mayıs 1919

Yüreğim dinleniyor soğuk suyun yanında.

(Ağlarınla ört onu
unutuş örümceği.)

Su ona şarkısını söylüyordu ağırdan.

(Ağlarınla ört onu
unutuş örümceği.)

Yüreğim aşklarından söz açtı uyanıp da.

(Gizeminle ör onu
sessizlik örümceği.)

Durup dinlerken onu su karardı acıdan.

(Gizeminle ör onu
sessizlik örümceği.)

Yüreğim soğuk suya düşüverdi ardından.

(Durdurun akan suyu
uzak ve beyaz eller.)

Almış götürür onu su şakiya şakiya.

(Suda artık bir şey yok,
uzak ve beyaz eller!)

GÖRÜNÜM

Haziran 1920

Yeşil ve beyaz ırmağı
sönmüş yıldızların külü
doldurur bütün.

Pınarın örgüleri yok.
Görünmeyen yuvalarsa
yanmış art arda.

Kurbağalar su yolundan
yaptı büyülü bir flüt,
bozuk ötüşlü.

Ay çıkıyor dağ ardından,
tonton bir annenin güleç
iyi yüzüyle.

Dil çıkarıyor bir yıldız
ona mavi sarayından
çocukçasına.

Hafifçe pembe bir ışık
donatıyor usul usul
dağın ufkunu.

Bakıyorum defne yorgun
ozanca olmaktan öyle
ve peygamberce.

Her gün gördüğümüz gibi
gülümseyerek, uykulu,
akıp gidiyor su.

Alışkanlıkla ağlıyor
her şey, inliyor yeşillik
bilmeden niçin.

Ben ayrı telden çalmayıp
saygılı saygılı derim:
Yüreğim benim!

Ama boyar ağır bir dert
nice günahın sardığı
dudaklarımı.

Görünümün dışındayım.
Bende derin bir çukur var
bir mezar kadar.

Öğrendim bir yarasadan,
sızlanıp batıyor güneş
batı yönünde.

Aşkıma pazar duası!
(Kavaklar ağıtı işte
korununkiyle.)

Akşam kömüründen uzak
görüyorum gözlerimi,
çaylaklar gibi.

Açarım ölü ruhumu,
yitik bakışlarla yol yol
tırmalanmış o.

Gece ve yıldızlar işte,
soğuk ve yeşil ırmağa
hançer sokmağa.

KASIM

Kasım 1920

Bütün gözler
açıktı
gözyaşının sildiği
yalnızlığa karşı.

Tin
tan,
tin
tan.

Saklıyordu yeşil selviler
buruşmuş ruhlarını
rüzgârla
ve sözler tırpan gibi
biçiyordu çiçek ruhlarını.

Tin
tan,
tin
tan.

Sarıp soluyordu gök.
Ey bulutların tutsağı akşam,
kör sfenks!
Sabun köpükleri çıkarıyordu
dikili taşlar, bacalar.

Tin
tan,
tin
tan.

Çukurlaşıyordu ezgiler,
çukurlaşıyordu hava
ve sis savaşçıları
ağaçları kullanıyordu
mancınık yerine.

Tin
tan,
tin
tan.

Ah, akşam,
eski öpüşümün akşamı!
Gölgemin uzak konusu,
altın ışını olmayan!
İçi boş çingırak.
Devrilip giden akşam
sessizliğin közlerine.

Tin
tan,
tin
tan.

SORULAR

Mayıs 1918

Derneği var ağustosböceklerinin.
– Marcus Aurelius, ne dersin
ovanın bu eski filozoflarına?
Ne yavan düşüncelerin!

Irmağın suyu ağır ağır akıyor.
– Ey Sokrat, neler görürsün
amansız ölüme varan bu suda?
İnancın sıkıcı, düşkün.

Gül yaprakları dökülüyor çamura.
– Tanrı'nın iyi Juan'ı!
Ne görürsün bu eşsiz taçyapraklarda?
Yüreğin ah ne ufacık!

DÜŞMÜŞ FIRILDAK

Aralık 1920
(Madrid)

Fırıldağın katı yüreği
zaman kitabının arasında.
(Yeryüzü bir yaprağı,
gökyüzü bir yaprağı da.)
Eski çatıların satırları üstünde
ezilmiş durur yana yakıla.
Kulelerin o şiirli çiçeği
rüzgârların ayıyla
bırakır haçın eril organını
taçyapraklarını saçıp da,
soğuk taşlara düşmek için
bir besin olup
yankılar tırtılının ağzına.

Yatarsın altında bir akasyanın.
Anımsa!
Çırpınamazsın
demirden yapınla...
Gene de gönençlisin:
çünkü bir biçimin var!
Yeşil çamurun
iyice gömül altına,
eski ateş parlaklığını
araştırara araştırara,
varsın üzgün kuleler olsun
seni uzaklardan çağırın,
başka fırıldaklarda varsın
gıcırdasın yoldaşların da.
İyice gömül
yatağının yeşil çarşafına.
Bil ki ne beyaz rahibe
ne köpek anımsar,
ne yıldız,
ne alçalan ay,
ne de kutsal âyin eşyasının somurtkan
bekçisi manastırda,
kopardığın çığlıkları
kış ayında.
Ağır ağır gömül,

yoksa, yakında,
alır götürür seni
paçavracılar.
Ah keşke verebilsem
yoldaşlığa
bu kararsız yüreğimi
senin yanına!

YENİ YÜREK

Haziran 1918
(Granada)

Yüreğim, bir yılan benzeri,
sıyrıldı eski gömleğinden,
işte balla, yarayla dolu
arasında parmaklarımın.

Nerde senin kıvrımlarına
yuva kuran düşüncelerim?
Nerde o güller ki bir Şeytan
ve bir İsa gibi kokardı.

Boğduğum o zavallı kılıf,
uydurmaca yıldızım benim!
Artık kurtulduğum aşkların
acı ve kırçıl kâğıdı.

Sende bilim dölütleri var,
şiir mumyaları, o geçmiş
iç temizliğimin izleri,
içli, hayal dolu sırlarım.

Asar mıyım duvarlarına
seni duygululuk müzemin,
acımanın uyuyan, karanlık,
soğuk zambakları yanına?

Koyar mıyım yüksek çamlara
–aşkımin sızlanan kitabı–
bülbülün dem çekişleriyle
dolasın diyerek şafakta?

GÜNEŞ BATTI

Ağustos 1920

Güneş battı. Yontular gibi
düşünüyor ağaçlar.
Buğdaylar kaldırıldı.
Ah o duran
bostan dolaplarının hüznü!

Venüs yıldızını yemek ister
bir çiftlik köpeği ve havlar ona.
Parıldar sevdalı bağında
yıldız iri bir elma gibi.

Sivrisinekler – çiy Pegasusları –
geçer durgun havayı.
Gündüzün sınırsız Penelope'si
dokur aydın bir gece.

«Uyuyun kızlarım, kurt gelmek üzere»,
yavru koyunlar meler.
«Kardeşlerim, yoksa güz mü bastırdı?»,
der sararmış bir çiçek.

Yakında gelecek uzak dağlardan
çobanlar, hayvanları!
Eski hanın kapısında
çocuklar oynayacak
ve çın çın ötecek evlerin
o ezbere bildiği
aşk şarkıları.

KÂĞITTAN KUŞ

Temmuz 1920

Ah kâğıttan kuş!
Kartalı çocukların.
Harften telekleriyle
arkadaşsız,
yuvasız.

Soğuk bir güz akşamında
hâlâ gizem ıslağı
eller yarattı seni, ölürlen kuşlar
ve yağmurun gürültüsü
sevdirirken lambayı bize,
yüreği ve kitabı.

Bir iki dakika yaşarsın ancak
oyun kâğıtlarının
dayanaksız şatosunda, bir zambak
sapı gibi titreyip.
Ve düşünürsün orada gözsüz kanatsız
belki olabilirdin diye
gülümseyen kabasaba soytarı
bir tele asılarak,
yelkeni, küreği olmayan sessiz kalyon,
korkak böceğin
şiişsel ve hayalet gemisi,
ya da üzgün eşekceğiz ki
çocukların alaycı soluğu
kanatlı at yapar onu.

Gene de bir damla gülünçlük katarsın
düşüncelerinin ortasına.
Bilimin kabuğundan yapmışlardır seni,
gülersin Yazgı'ya,
bağırırın: «Ölmez Ak Çiçek,
ölmez Keloğlan.
Ölümsüzdür sabah, ölümsüzdür
çiylein kaynağı.»

Ama inanmazsın bu söylediklerine,
haberi yok çocukların

yıldızlar ötesindeki karanlıktan,
şatondaki karanlıktan.

Devrilip gidince masanın ortasında
mavi barınağın, görürsün
seni hırsla gözetleyen çaylağı:
«Yeni doğmuş bebektir bu,
insan acılarının suyu üstünde
kayan köpüktür.»

Gidersin ışıklı dudaklarına onun
gülerken çocuklar,
babalar susarken, siliniverir
yakın acılar.

Böylece yitersin soytarı kuş
doğmak üzere başka bir yerde.
Böylece verirsin kuş sfenks
anka ruhunu ölüme.

MADRİGAL

Ekim 1920
(Madrid)

Öpücüğüm bir nardı
açık ve derin;
dudağın bir
kâğıttan güldü.

Dipte bir kar tarlası.

Ellerim demirdendi
örsler için;
akşamdı vücudun
çan sesleriyle.

Dipte bir kar tarlası.

Göğün delik deşik
kafatasında
sarkıtlar olmuştu
«seni seviyorum»larım.

Dipte bir kar tarlası.

Çocuk düşlerim
pasla kaplandı
ve delindi ay
burgu gibi acılarımla.

Dipte bir kar tarlası.

Ciddi olalım şimdi,
okula yazılalım
aşkım, düşlerim
(gözsüz ve küçük taylor).

Ve dipte bir kar tarlası.

BİR ÇAN

Ekim 1920

Kendi ezgi haçına
gerilmiş rahat bir çan
resimliyor sabahı
gözyaşı dereleri
ve takma sis saçıyla.
Bülbüller içindeki
koca kavağım benim
umuyordu
sermeyi
dallarını çayıra
yaldızlamadan önce
onları güz.

Ama desteği
bakışlarımın
tutardı onu.
Bekle, hey koca kavak!
Yarılan tahtasını
görmedin mi sevdamin?
Serileceksin kıra
çatırdayınca ruhum,
bir öpüşler, bir sözler
kasırgasıyla
bitkin
ve paramparça.

DANIŞMA

Ağustos 1920

Gök çarkifeleği!
Kelebekli örs.
Zaman çamurunda
çok yaşadın mı?

(Ey çocuksu ozan,
kır saatini!)

Parlak mavi yıldız,
tanın göbeği.
Gölge köpüğünde
çok yaşadın mı?

(Ey çocuksu ozan,
kır saatini!)

Mavileşmiş yürek
başucu lambam.
Gür kanım olmadan
çok yaşadın mı?

(Ey çocuksu ozan,
kır saatini!)

Anlayıp bıraktım
dolabın gözüne
zaman böceğini.
Metal damlaları
sustu erincinde
yatak odamın.
Uyurum sizleyin
ey çarkifelekler,
yıldızlar, rahatça,
sonunda kelebek
uçar akışında
saatlerin,
kütüğümden benim
doğarken gül.

AKŞAM

Kasım 1919

Yağmurlu ve soluk külrengi akşam,
yürüyor her şey.
Kurumuş ağaçlar.

Kimstesiz odam.

Açılmamış kitap,
eski resimler...

Bir hüznün sızıyor mobilyalardan
ve ruhumdan.

Belki

yok Doğa'nın bana göstereceği
kristal göğsü.

İşte yüreğimin eti acıyor
ve ruhumun eti.

Ben konuşunca,

sözlerim havada kalakalıyor
suda mantar gibi.

Gözlerin içindir
çektğim acı,
geçmişin acısı
ve geleceğin.

Yağmurlu ve soluk külrengi akşam,
yürüyor her şey.

MAVİ YILDIZLAR VAR

8 Şubat 1920

Mavi yıldızlar var
canda, sabahlar ki
zaman yaprakları
arasında solmuş,
ve temiz köşeler
ki eski bir özlem
ve düş uğultusu
saklar hep.

Başka canlardaysa
sızıldanan tutku
hayaletleri var.
Kurtlu meyveler. Bir
yanık ses yankısı,
uzaklardan gelen
akarsuyu gibi
gölgenin. Gereksiz
ağıt anıları,
ve kırıntı öpüşler.

Olgunlaştı canım
ne zamandan beri,
yıkıldı büsbütün
gizemle karışıp.
Düşle kemirilmiş
gençlik taşlarıysa
düşer sularına
binbir düşüncemin.
Şunu söyler her taş:
«Çok uzakta Tanrı!»

ÖNDEYİŞ

21 Temmuz 1920
(Vega de Zujaira)

Yüreğim işte şurda,
Tanrım,
geçir ortasından asânı.
Yüreğim bir güz ayvası,
fazladan yetişmiş,
çürük bir ayva artık.
Kov iskeletlerini
şiiysel atmacaların
ki çok yaraladılar onu, çok,
varsa batır da gaganı
kurtar onu kabuğundan
usancın.

Ama yapmak istemezsen
çok yazık,
senin olsun
o tatsız mavi göğün,
yıldızlar halayı
ve Sonsuzluğun.
ben de ödünç alırım yüreğini
bir arkadaşın.
Irmakları olan bir yürek
ve pınarları
ve demirden bir bülbül ki
dayanır
çekicine
yüzyılların.

Ayrıca Şeytan beni çok sever,
yoldaşız onunla bayağı,
bir hovardalık denemesinde
sinsi soytarı
Papatya'yı aramaya gidecek
—ondan öyle söz aldım—
eski zeytinliklerin dibindeki
Esmer Papatya'yı,
yaz gecesinden iki örgü
saçları;
parçalayayım diye

ondaki parlak kalçaları.
Zengin olacağım o zaman
Tanrım!
senin kadar, daha da çok,
şundan ki bir tutulmamalı
boşluk
sunduğu şarapla Şeytan'ın
ağırladığı sırada
yakın dostları.
Gözyaşından süzülen içki.
Daha ne olsun!
Hem de tıpatıp
o senin dem çekişlerinin
içkisiyle birörnek, aynı.

Söyle
Tanrım!
Yoksa bir uçurumun
ta dibine mi daldık?
Kör kuşlar mıyız yoksa
yuvasız?

Işık sönüyor.
Ya kutsal lamba yağı?
Can çekişiyor dalgalar.
Amacın
bizimle
askercilik oynamak mı?
Söyle bana
Tanrım!
Varmadı mı derdimiz
kulaklarına yakın?
Babiller kurmadı mı
küfürlerimiz, tuğlasız,
yaralamak için seni, ya da
sevdiğin mi çığlıkları?
Sağır mısın? Kör müsün?
Şaşı mı yoksa
aklın,
görmez misin öyle ters renkli
ruhunu insanların?

Bir bak yüreğime
ey uyuklayan Tanrı!
soğuk
bir güz ayvası,
fazladan yetişmiş,
çürümüş artık!

Gerekliyse gündüzünün gelmesi
tut gözlerini açık;
yok eğer sürdüreceksen
uyumunu,
gel, göçebe Şeytan,
kanlı hacı,
esmer Papatya'yı ver bana
eski zeytinliklerde açmış;
yaz gecesinden iki örgü
saçları;
o dalgın gözlerini
bilirim ben tutuşturmayı
kirlettiği öpüşlerimle
zambakların.
Ve kör bir akşam vakti
o coşkun «Enrique!, Enrique!»mi
duyacağım,
çiyile ıslanırken
düşlerim, duygularım.
İşte sana bırakıyorum
eski yüreğimi Tanrım,
gidip bir arkadaştan
yenisini alacağım.
Irmakları olan bir yürek
ve pınarları,
yılansız bir yürek
ve zambaksız.
Genç bir köylünün
bağışıyla sapsağlam, canlı
ki aşar bir sıçrayışta
akarsuları.

İÇ BALAD

16 Temmuz 1920
(Vega de Zujaira)

Gabriel'e

Ey yüreğim,
okulda bir zamanlar
alfabeyle boyanmış
yürek, söyle,
sende kara
gece mi var?

(Soğuk, soğuk,
suyu kadar
ırmağın.)

İlk öpücük,
tıpkı serin yağmurlar
gibi konan öpücük
çocuk yanaklarıma,
sende kara
gece mi var?

(Soğuk, soğuk,
suyu kadar
ırmağın.)

İlk şiirim.
Karşıya dimdik bakan
saçları örgülü kız,
sende kara
gece mi var?

(Soğuk, soğuk,
suyu kadar
ırmağın.)

Ama yüreğim,
sokmuş seni yılanlar,
ey bilgi ağacında
sallanıp duran yürek,
sende kara
gece mi var?

(Sıcak, sıcak,
suyu kadar
kaynağın.)

Göçebe aşkım,
ey her yanını paslar
bürümüş çürük şato,
sende kara
gece mi var?

(Sıcak, sıcak,
suyu kadar
kaynağın.)

Ey büyük acı!
Mağaranda sadece
gölgelere yer verdin.
Gerçek mi o
kara gece?

(Sıcak, sıcak,
suyu kadar
kaynağın.)

Yitik yüreğim benim.
Requiem aeternam*!

* «Sonrasız dinginlik» anlamında Latince bir duanın sözleri. (Ç. n.)

KOCAMIŞ KERTENKELE

26 Temmuz 1920
(Vega de Zujaira)

Kupkuru yolda gördüm
iyi kertenkeleyi
(o timsah damlasını)
düşünceli.
Yeşil redingotuyla
bir şeytan papazının,
kolalı yakası ve
saygıdeğer tavrıyla,
andırıyor eski bir
üniversiteliyi.
Gözleri başarısız
sanatçı gibi üzgün,
nasıl süzüyor silik
gün sonunu!

Akşam gezmesine mi
çıktınız böyle, dostum?
Yaşlısınız, bastonsuz
olmaz, Bay Kertenkele,
korkutur sizi sonra
mahalle çocukları.
Aradığımız nedir
bu yolda, kör filozof,
kırdıysa bütün ufku
sisli yanılması
ağustos akşamının?

Mavi sadakası mı
yoksa ölümcül göğün?
Yıldız meteliği mi?
Belki de siz
Lamartine'den bir kitap
inceliyorsunuzdur
kuşların süslü püslü
ötüşünde.

(Batan güneşe bakıp
parıldıyor gözlerin
insansı bir ışıkla,

kurbağalar ejderi!
Düşüncenin küreksiz
gondolları süzüldü
karanlık denizinde
yanık gözbebeğinin.)

Yosma kertenkeleyi
arıyorsunuz belki,
mayıs buğdaylarınca
yeşil olan,
uykulu kaynakların
saçları gibi olan,
bırakan tarlanızı
sizi hor gördüğünden.
Ah kesilen hoş türkü
çamların gölgesinde!
Çok yaşa! aman tanrım!,
ne canayakmsın sen!
«Ben yılanı karşıyım»
sözü çenenle tuttu,
senin başpiskoposa
yaraşır çift çenenle.

Güneş eridi işte
tepenin bardağında,
sürüler tozuyor
bütün yolu.
Ayrılma saati bu,
bırakın patikayı
ve düşünmeyin öyle
derin derin.
Çok vaktiniz olacak
yıldızlara bakmaya
kurtlar hiç acelesiz
yerken sizi.

Dönün cırcır böcekli
kentteki evinize!
İyi geceler dostum
Bay Kertenkele!

Kimse kalmadı kırdı,
dağlar karardı bile,
yollar ıpıssız artık.
Yalnız bir guguk öter
kavak gölgelerinde
arasıra.

ISLAK AVLU

1920

Örümcekler
geçerdi defnelerden.

Olasılık
dönüyor kar haline,
uyuyan yıllar şimdi
kalkışıyor
örmeyi durdurmaya
sonsuzluğu.

Sfenks olan Sessizlik
eğleniyor Ölüm'le
uzak selvilerden o
acı acı
ağıtını okurken.

Damla sarmaşıkları
çok eski mezmurlarla
kaplıyor baştan başa
duvarları.

Ağla ey koca kule
doğulu yaşlar döküp
bu pınarı, suyu yok
ve kederli avluda.

Örümcekler
geçerdi defnelerden.

KÜÇÜK ALANIN ŞARKISI

1919

Durgun akşamda
çocukların şarkısı;
apaydın dere,
dupduru kaynak!

ÇOCUKLAR

Nedir senin tanrısal
gönlündeki bu şenlik?

BEN

Çalan bir yas çanı var
sisler içinde yitik.

ÇOCUKLAR

Şarkımızla bıraktın
küçük alanda bizi
apaydın dere,
dupduru kaynak!

Nedir o elindeki
ilkyaza çalan?

BEN

Bir kan gülü var,
beyaz bir zambak.

ÇOCUKLAR

Daldır onları eski
şarkının suyuna sen.
Apaydın dere.
dupduru kaynak!

Ağzında ne tadı var
kızıl ve kuru?

BEN

Koca kafatasımın
kemiklerinin tadı.

ÇOCUKLAR

İç bu eski şarkının
dingin suyunu.
Apaydın dere,
dupduru kaynak!

Niçin öyle uzağa
gittin küçük alandan?

BEN

Büyücüler, sultanlar
aramak için!

ÇOCUKLAR

Kim gösterdi yolunu
sana ozanların?

BEN

Kaynağı ve deresi
eski şarkının.

ÇOCUKLAR

Uzağa mı gidersin
sudan, karadan?

BEN

Işıkla dolu işte
şu ipekten yüreğim,
yitik çanlarla dolu,
arılar, zambaklarla;
uzağa gideceğim,
bu dağlar ötesine,
denizler ötesine,
yanına yıldızların,
istemek için İsa
Efendimiz'den yine
masallarla beslenmiş
eski çocuk ruhumu,

o tyl klhmla
tahtadan klcm.

ÇOCUKLAR

arkmzla bıraktn
küçük alanda bizi

apaydn dere,
dupduru kaynak!

Rzgrla yaralanm
kuru dallar ağlıyor
l yapraklar için
koca gzbebekleriyle.

YOL KAVŞAĞI

Temmuz 1920

Ne acıdır şiirin
tutkudan uzak düşüp
beynin lekelenmesi
müreккеple büsbütün!

Ne acıdır büyülü
bir gömlek olmaması
mutlu kişide: esmer
-güneş halısı - deri!

(Dönüyor gözlerimde
firdolayı birçok harf.)

Ne acıdır o eski
şiirin acısı, ah,
duru sudan çok uzak
ve yapışkan acı bu!

Dehayı içmek için
dövünmenin acısı!
Kör kaynağın acısı
ve unsuz değirmenin!

Ah, acıyı bilmeden
yaşamının acısı
belirsiz bir yoldaki
renksiz otlar üstünde!

Sevincin acısı, ah,
acının en derini,
bol ağıt ürününe
karıklar açan saban!

(Bir kâğıt tepesinden
eğiliyor soğuk ay.)
Ah, gerçeğin acısı,
yalanın acısı, ah!

YILDIZLI SAAT

1920

Gecenin yuvarlak sessizliği
portesi üstünde
sonsuzluğun.

Sokağa çıkıyorum çıırıklak,
yitmiş
dizelerle olgun.
Ölü
belirsiz
bir sesin pırıltısı var
kalbura dönmüş karanlıkta
cırırların ötüşünden.
İşte
ruhu delen de bu
ezgi ışığı.

İskeleti uyuyor çevremde
binlerce kelebeğin.

Bir gençlik geçiyor ırmaktan
cılıgın esintilerle.

YOL

Ulaşamaz ki
mızrağın
ufku yaralamaya.
Dağ
onu koruyan
bir kalkan.

Dinlen, düşlere dalma
ayın kanında.
Ama alıkoyma beni, yol,
araya araya
kavuşsun tabanlarım
çiydeki okşamaya.

Kocaman falcı!
Ruhları tanıdın mı bir ara
o sırtında unuttukları
silik dövmelerden acaba?
Sen onların izlerinin
Flammarion* u isen, o zaman
sevmelisin
geçen eşekleri, okşaya okşaya
alçakgönüllü bir sevecenlikle
şu yatan derini paramparça.
Kocaman mızrağına varıncaya dek
bir onlardır düşüncelere dalan.
Onlardır
Kır Tanrısı için Buda'lar,
sözsüz kitabını senin
yaralı ve yaşlı heceledikleri zaman.

Evler arasında, köyde
ne kederdir ama
o keder!
Ne parlak
soyluluğun! O ne dayanma
dört arabaya, uykulu,
iki akasyaya

* Ünlü Fransız gökbilimcisi (1842-1925). (Ç. n.)

ve eski
bir kuyuya, suyu kalmayan!

Han bulamayacaksın
dünyayı dolaşsan da,
ne kefene kavuşursun
ne mezara,
ne de bir sevda soluğu
tazelik verir sana.

Ama çık tarlalardan,
yontabilirsen kara
uzaklığında sonsuzun
gölgeyi o beyaz
törpünle, ey yol!,
aşarsın köprüsünü
Kutsal Aydınlığın da!

YARIDA KALAN ÇALGI

1920

Adolfo Salazar'a

Parçalamış o derin
gecenin uyumunu
yarım ayın düşler içinde yüzen
ve buz tutmuş vurgusu.

Bu duruma karşı çıkar sağırca
saz örtülü hendekler,
gölge müezzini kurbağalarsa
kalakalırlar sessiz.

Kasabanın eski meyhanesinde
durur hüzünlü ezgi,
ve laternasının sesini kısar
eskiden kalma yıldız.

Oturmuştur rüzgâr karanlık dağın
çukurları içine,
ve tertemiz ovanın Pisagor'u
tek başına bir kavak
atmak ister aya sağlam bir şamar
o yüzyıllık eliyle.

DOĞU ŞARKISI

1920

Billurlaşmış bir gök var
kokular saçan narda.
(Her tanesi bir yıldız,
her zarı bir gün sonu.)
Kuru, sıkışmış bir gök
yılların pençesinde.

Eski, menevişleşmiş
bir göğüs gibidir nar,
bir yıldız olur ucu
kırları ışıtmaya.

Küçücük bir kovandır
peteği kanla dolu,
kadın ağızlarından
arıların yaptığı.
Çatladı mı, içinde
güler bin kızıl dudak...

Çırpman bir yürektir
ekinler üstünde nar,
kuşlar gagalamayan
küçümsenmiş bir yürek,
insan yüreğince sert
bir yürek, ama verir
kendisini delene
mayıstan kan ve koku.
Çayırılıkların eski
cininin gömüsü nar,
konuşan cinin ıssız
koruda Rosa kızla.
Alaca elbiseli
ve ak sakallı cinin.
Bir hazine ki yeşil
yapraklar bekler onu.
Bir mücevher sandığı
silik altın içinde.

Başak ekmektir. Ölü,
diri tenlenen İsa.

Zeytin ağacı gücün,
emeğin sağlamlığı.

Ettir elma, günahın
sfenksçe meyvesidir,
Şeytan'la ilgi kurmuş
yüzyılların damlası.

Horlanmış çiçeklerin
üzüntüsü portakal,
ateş ve altın olan
aklık ve lekesizlik.

Asmalar ten zevkidir,
donmuştur yaz ayında,
kutsar onu kilise
kutsal şarap yapmaya.

Ocakbaşı erinci
kestane. Eski şeyler.
Çıtırdaması eski
kütüklerin. Yolunu
şaşırmış gezginlerdir.

Eskimişliğin dingin
şiridir palamut,
solgun altın ayvada
sağlığın yalınlığı.

Nara gelince kandır,
kanı kutsal göklerin,
sellerin iğnesiyle
yaralı yerin kanı.
Tırmalanmış sarp dağdan
esen yellerin kanı,
kanı durgun denizin,
uyuyan gülün kanı.
Nar tarih öncesidir
bağrımızdaki kanın,
ekşi ve sert yuvarda
saklı kan düşüncesi,
sanki insan yüreği
ve kafatası olan.

Ah, yarılmış nar, işte
bir alevsin ağaçta,
Venüs'ün ten kardeşi,
serin bağın gülüşü.

Pervaneler çevirir
seni, güneş sanır da
ve korkarak yanmaktan
kurtçuklar kaçar senden.

Yaşamın ışığıydın,
dişi meyvesin. Tutkun
derenin kıyısında
yıldızsın parıldayan.

Sencileyin hep tutku
olaydım kırlarda ben!

ÖLÜ KAVAK

1920

Koca kavak!
Düşmüşsün
aynasına
uyuyan suyun,
eğmişsin alnını
karşısında gün sonunun.
Boğuk sesli kasırğa değil
gövdeni kıran,
ağır baltası değil
oduncunun, hem bilir o
yeniden
doğacağını senin.

Senin sağlam ruhundu
ölüme can atan
yuvasız görüp kendini, unutulup
çayırın genç kavaklarınca.
Susadığın içindi
düşüncelere
ve yüzyıllık
ıssız başının
uzaktan uzağa dinlemesinden
kardeşlerinin şarkısını.

Kendinde saklıyordun
tutku
kurtçuklarını
ve yüreğinde
kısır tohumunu Kanatlı At'ın.
Ürkütücü çekirdeğini
tertemiz bir sevginin
batan güneşte.

Ne derin acı
görünüm için,
yapraksız
korular kahramanı için!

Ne beşik olacaksın
artık sen aya,

ne büyülü
bir yel gülüşü,
ne de atlı bir yıldızın
değneği.
İlkyaz olamayacak
artık ömründe,
görmeyeceksin çiçeklendiğini
ekinlerin.
Sığınak olacaksın kurbağalara,
karıncalara.
Isırganlar bitecek
yeşil saçlarının yerinde
ve bir gün
alıp götürecektir akıntı
kabuğunu kederle.

Koca kavak!
Düşmüşsün
aynasına
uyuyan suyun.
Karardığını gördüm de
akşam alacasında
ağıtını yazdım senin,
kendi ağıtımı hem de.

KIR

1920

Gökyüzü külden şimdi,
ağaçlarsa ağarmış
ve kara kömürdür
anızlar yanık yanık.
Batan yaralı günün
kurumuş bütün kanı
ve buruşuk içinde
dağın renksiz kâğıdı.
Çukurların içine
saklanmış yol tozları;
gölcük suları durgun,
pınarlar bozbulanık.
Çalar kızılımsı çil
sürünün çingırağı,
tespihini tamamlar
ana bostan dolabı.

Gökyüzü külden şimdi,
ağaçlarsa ağarmış.

DENİZ SUYU BALADI

1920

Emilio Prados'a
(bulut avcısına)

Deniz
gülümsüyor uzaklarda.
Köpükten dişler,
gökyüzünden dudaklarla.

– Ne satarsın, anlaşılmaz kız,
göğsünü rüzgâra verip?

– Suyunu satıyorum, efendim,
denizlerin.

– Ne taşırsın, kara oğlan,
karışmış da kanına senin?

– Suyunu taşıyorum, efendim,
denizlerin.

– Bu tuzlu gözyaşları, ana,
nereden gelir?

– Suyunu ağlıyorum, efendim,
denizlerin.

– Yürek, bu ağır acılık
nereden doğar dersin?

– Öyle acı ki suyu
denizlerin!

Deniz
gülümsüyor uzaklarda.
Köpükten dişler,
gökyüzünden dudaklarla.

AĞAÇLAR

1919

Ağaçlar!
Gökyüzünden düşmüş
oklar mısınız?
Hangi ürkünç savaşçılar fırlatmış sizi?
Yıldızlar mı?

Müziğiniz fişkırıyor kuş ruhlarından,
Tanrı'nın gözlerinden,
yetkin azaptan.
Ağaçlar!
Daldıracak mısınız kaba köklerinizi
yüreğime toprakta?

AY VE ÖLÜM

1919

Sedeyten dişleri var
ayın. Ne yaşlı, üzgün!
Su yolları kurumuş,
yok kırlarda yeşillik
ve yuvasız, yapraksız
ağaçlar öyle bitkin.
Söğütlükten geçiyor
buruşuk Ölüm Sultan
o saçma alayıyla
uzak kuruntuların.
Balmumu ve fırtına
boyaları satıyor
bir düzenci, kötücül
masal perisi gibi.

Yağlıboya resimler
alıyor ay Ölüm'den.
Bu karışık gecede
aklını oynatmış ay!

Arada yerleşiyor
karanlık yüregime
çalgısız bir panayır
gölge dükkânlarıyla.

MADRİGAL

1919

Baktım da gözlerine
uslu çocukken daha,
ellerin değdi bana
ve bir öpücük verdin.

(Saatlerin hep aynıdır ilerleyişi,
aynı yıldızlar olur gecelerde de.)

Gök altında bir çiçek
gibi açtı yüreğim
taçyaprakları hazdan,
eril organları düş.

(Saatlerin hep aynıdır ilerleyişi,
aynı yıldızlar olur gecelerde de.)

Bir masal prensiydim,
hıçkırdım odamda, o
yarışmalara düşmüş
küçük altın Yıldız'a.

(Saatlerin hep aynıdır ilerleyişi,
aynı yıldızlar olur gecelerde de.)

Ve uzaklaştım senden
bilmeden sevdiğimi.
Bilmem nasıl gözlerin
saçın, ellerin nasıl.
Bir kalan öpüşünün
kelebeği alnımda.

(Saatlerin hep aynıdır ilerleyişi,
aynı yıldızlar olur gecelerde de.)

İSTEK

1920

Bir senin sıcak yüreğin,
başka değil.

Cennetim kırlık bir yer
bülbulsüz,
lirsiz;
bir pınarla,
ince bir su gözüyle.

Ne bir rüzgâr mahmuzu
yapraklar üzerinde
ne de yaprak olmayı
isteyen bir yıldız.

Ah n'olaydı koskoca
bir gün olaydı,
parlak solucanı
başka bir günün,
bir kırık
bakışlar tarlasında.

Aydınlık bir dinlenişte
bütün öpüşlerimiz,
o çınlayan benleri
yankının,
açaydı çok uzakta.

Ve senin sıcak yüreğin.
başka değil.

GÜMÜŞ KAVAKLAR

Mayıs 1919

Sulara eğiliyor
gümüş kavaklar işte:
yok bilmedikleri şey, ama hiç konuşmazlar.
Haykırmaz kederini
pınarın süseni hiç.
Her şey insanoğlundan nasıl da ağırbaşlı.

Yıldızlı göğe karşı sessizliğin bilimi
çiçeklere vergidir böceklerden daha çok.
Ve şarkılar adına şarkının bilimini
uğultulu ormanlar,
deniz suları bilir.

Topraktaki yaşamın derin sessizliğini
bize güldür öğreten
açılıp gül dalında.

Yaymalı canımızdan
kokuyu burcu burcu!
Yalnız şarkı olmalı,
yalnız ışık, iyilik.
Açılmalı büsbütün
gece karanlığında
içimizi doldursun ölümsüz bir çiy diye.

Yatırmalı bedeni
üzgün canın içine!
Ötenin ışığıyla köreltmeli gözleri.
Eğilmeli iyice
göğsün karanlığına,
fırlatmalı Şeytan'a uzattığı yıldızı.

Hep dua halindeki
ağaç gibi olmalı
ve sonsuzlukla donmuş
suyu gibi ırmağın!

Acının tırnağıyla parçalayalım canı
bir yıldızlar ufkunun
alevi girsin diye!

Fıskırsa kurt yeniği aşkın karanlığından
öyle durgun, anacıl
bir tan pınarı.
Dağılıp gidiverse kentler rüzgârda bir bir,
Ve Tanrı bir bulutta
bizi görmeye gelse.

BAŞAKLAR

Haziran 1919

Ölümün elinde buğday tarlası.
Oraklar başakları biçmede.
Usulca sallanıyor kavaklar
İnce yel ruhuyla söyleşip.

Hep sessizlik istiyor tarla.
Güneşle katılaştımış, iç çekiyor
engin öğeyi kendi kendine
saklayan uyanık düşlerle.

Gün
olgunlaşıp sestem, aydınlıktan
gök rengi dağlara alçalıyor.

Hangi gizli düşünce kimbilir
başakları coşturan?
Hangi düşcül üzüntü uyumu
dalgalandıran öyle?

Kocayıp uçamayan kuşları
andırıyor başaklar!
Başlarında
Som altından bir beyin var
ve dingin izlenimler.

Düşünceleri aynı,
hepsi de
dalmışlar aynı gize, çıkarırlar
canlı altınını yerin, o tatlı
güneş arıları, devşirirler
giyecekleri kızgın ışını
un ruhunu yaratmak üzere.

Ne sevinçli hüznü verirsiniz
bana tatlı başaklar!
En derin çağlardan gelirsiniz,
şakırsınız Kitap'ta
ve sıyrıp geçince sessizlik
nice lir çalarsınız.

Bitersiniz insanı beslemeye.
Görürsünüz de ak papatyaları

ve doğan süsenleri *çünkü bu böyle!*
Siz altm mumyalar tarlalardaki!
Düşler için doğar orman çiçeği,
sizlerse yaşam için doğarsınız.

YAĞMUR ALTINDA DÜŞÜNCELER

(PARÇA)*

3 Ocak 1919

José Mora'ya

Yağmurun öpücüğü bu taşra bahçesinde
çoşturucu bir ezgi veriyor yapraklara.
Uzak bir hüzünleniş bırakıyor gönülde
sırılsıklam toprağın kokusu iç açarak.

Dilsiz ufukta kırçıl bulutlar yırtılıyor.
Pınardaki uykulu su üstüne damlalar
düşmede, kaldırarak bir inciler köpüğü.
Parıltılar, sudaki titreyişi azaltan.

Acımı artırıyor bu akşamın acısı.
Bahçeyi bir tekdüze sevecenlik almada.
Çektiklerim biter mi günün birinde, Tanrım,
silinir gibi tatlı hışırty yapraklardan?

Canımda sakladığım yıldızlı nice yankı
yardım eder mi bir gün şeklimle boğuşmama?
Uyanışı mı yoksa ölümün sahici ruh?
Ve düşündüğümüzü karanlık mıdır kapan?

Ah, yağmur altındaki dinginliği bahçenin!
Bu yalın görünümünden içim başkalaşmada,
uğultusuyla acı, ıslak düşüncelerin
bağrımnda kanat açmış güvercinlerden kalan.

Güneş çıktı.

Ve bahçe kaniyor sarı sarı.
Ortalıkta boğucu bir hüzün çırpınmada,
özlemi var içimde kaygılı çocukluğun,
büyüme, âşık olmak isteğinin, art arda
geçti saatler tıpkı böylece seyrederek
iç karartan yağmuru.

Giderdi patikadan

* Bu «parça» sözcüğü Lorca'nın. (Ç. n.)

kırmızı başlıklı kız...

Masallar bitti artık, sevgimden fıskıran o
pınarın karşısında düşündüm kara kara.

Çektiklerim biter mi günün birinde, Tanrım,
silinir gibi tatlı hışırta yapraklardan?

Yağmur başladı yine.

Rüzgâr gölgeleri dağıtmada.

KAYNAK

(PARÇA)*

1919

Gölgeler uykuya varmış çayırda.
Kaynaklar çağıl çağıl.

Kışın sonsuz akşam alacasında
gönlüm düşlere dalmış.
Nasıl anlasam o kaynakları ben,
daha yeni uyanmış
suyun gizemini: canımızdaki
bütün bakışlardan saklı
kalan şarkıyı, o tatlı ezgiyi
ötesinde ruhların?

Boğuşup gölgenin ağırlığıyla
bir kaynak çağıldardı.
Yaklaştım sesini dinlemek üzere,
gönlümse hiçbir şey anlayamadı.

Bu dupduru çayırda bir görünmez
yıldızlar fışkırması,
Söz'ün doğmasıydı topraktan, temiz
bir cinsellik kazanıp.

Sallardı ovada yapraklarını
yüz yaşında kavağım
ve gümüş yıldızlar gibiydi akşam
titreyen yaprakları.

Bütün bir yaz gününü gözetleyen
koca kavak.

Bulanık
ve durgun bir karanlıkta dinlerdim
çağıldayan suları.

Sözlerini hangi tan alfabesi
dizmiş böyle kapalı?
Hangi ağızlardan dökülür? Uzak

* Bu «parça» sözcüğü Lorca'nın. (Ç. n.)

yıldıza ne anlatır?
Yüreğim kötü, Tanrım! Duyuyorum tenimde
sönmeyen korlarını
günahın. İçimdeki denizlerse
böyle kumsalsız kaldı.
Fenerin kör. Yüreğimdir ışıtan
alevlerle onları.
Ama gecenin o kara gizemi
ve gizemi suların
insan bilincinin gözünde yoksa
bir bilmece mi yalnız?
Ağacına, böceğine, dağına
bilmecenin sisi kuşku salmaz mı?
Gölge korkunçluğu etkilemez mi
bitkileri, taşları?
Var mı benimkinden daha yalnız ses?
Hiçbir şey demeyen saf kaynak var mı?

Ama beni coşturan
bir şeyler var sanki suda... dalları
oynatır gibi bir rüzgâr içimde.

Ağaç ol!
(Bir ses böyle fısıldadı.)
Sel gibi boşandı lekesiz gökten
bir yıldızlar alayı.

Yüz yıllık kavağa kakıldım bense
öyle üzgün, tasalı.
Korkup kaçan erkek bir Dafne* gibi
özlemler bir Apollon'dan, karanlık.
Varlığım eridi yapraklarında
ve özsu oldu kanım.
Koyu bir reçine kesiliverdi
gözyaşımın kaynağı.
Köklere eş oldu yüreğim derken
ve insan duygularım
yaralayıp açtı da sert kabuğu
ayrıldı benden artık.

Kışın sonsuz akşam alacasında
dallarımı burardım
bilinmedik uyumlarla eğlenip
ayazında rüzgârın.

* Apollon kendisini yakalayıp öpeceği sırada defne ağacına dönüşen peri.
(Ç. n.)

Duydum kollarımda tatlı yuvalar,
kanat okşamaları,
vızıltısını duydum ellerimde
kırdaki arıların.
Ta içimin bir yerinde altından
canlı bir kovan vardı!
Görünmez oldu hem toprak hem ufuk,
gökyüzü kaldı yalnız,
duydum yıldızların zayıf sesini,
soluğunu dağların.

Suyun gizemini anlamaz mı hiç
bu güzel yapraklarım?
O doğduğu ve donduğu ülkeye
köküm ulaşamaz mı?
Bütün dallarımı sular yansıyan
göge doğru alçaltıp
yapraklarımı da şakıyan, mavi
som elmasta ıslattım
ve daha insanken duyduğum gibi
kaynadığını duydum kaynakların.
Aynı akıştı bu gizli bilimle,
ezgiyle dolu akış.

Mavi göge doğru kaldırdığımdan
dev kollarımı, kalın
bir sisle doluydum, çiyler ve solgun
ışıklar altındaydım.

Bitkisel bir hüznün vardı içimde
ve bir kanatlar aşkı.
Kendimi fırlatmak için rüzgârla
yanına yıldızların.
Gene de yüreğim bana köklerden
üzgünce fısıldardı:
«Kaynakları anlamazsan öl bari,
dallarını kır artık!»

Tanrım, kopar beni yerden! Dilini
öğret bana suların!
Sevda bir ses ver bana, büyüğü
gizemini dalgalardan çıkarıp
yakabilsin fenerini, isteğim
yalnız sözlerin yağı.

«Bülbül ol!» dedi bir ses uzaklardan
öyle silik ve zayıf,

fişkirdi sıcak bir yıldızlar seli
bekleyen gecenin bağından taşıp.

.....
.....

DENİZ

Nisan 1919

Deniz
İblis'idir mavinin
Düşmüş gök
hep ışık olmak için.

O sonsuz çalkantiya
mahkûm zavallı deniz
dirliği tanıdıktan
sonra gökkubbedeki!

Ama aşk kurtaracak
acılığında seni.
Venüs'ü doğurdun sen,
eldeğmemiş, ağrısız
tutup derinliğini.

Sende hüznün güzeli,
görkemli kasılmalar.
Sende yıldız yerine
yeşil ahtapotlar var.

Katlan acılarına
ey korku veren Şeytan.
Sende yürüdü İsa
ve sende yürüdü Pan.

Venüs yıldızı eşsiz
uyumudur dünyanın.
Kilise adamı, sus!
Venüs derinliğidir
canın...

...ve şu zavallı insan
düşmüş bir melek elbet.
Ve belki de yeryüzü
yitirdiğimiz cennet.

DÜŞ

Mayıs 1919

Binmiş gidiyordum
sırtına bir tekenin.
konuştu benimle güngörmüş hayvan,
şöyle dedi:
– Senin yolun burası.
Gölgemse bir dilenci
kılığında «Orası!» diyor.
«Öteki, altındandı!»
diyor elbiselerim.
Süzdü beni koca bir kuğu,
dedi: «Gel birlikte gidelim!»
Ve bir yılan ısırdı
hac abamı benim.

Göğe bakıp düşünüyordum:
«Artık yolum yok demek ki.
Sabahkiler gibi olacak
akşam gülleri.
Sise dönüştü
ten ve çiy.»

Kızıl bir kıra götürüyor
beni düşsel bineğim.
Yüreğim ağlaya ağlaya
«Koyver beni!» diyor, düşünceli.
Bıraktım onu yere
üzüntü içinde.
Geldi

gece buruşuklarla,
gölgelerle dolu.
Tekemin
aydınlık ve mavimsi gözlerinden
bütün yol ışığa kesti.

BAŞKA DÜŞ

1919

Bir kırlangıç havalanıyor
uzağa doğru!...

Düşlerim
çiy çiçekleri dolu,
yüreğimse dönüp duruyor
acıyla yorgun.
Bir atlıkarınca ki
Ölüm çocuklarını koymuő.
Ah bir bağlasaydım zamanı
bu ağaçlara, zorlu
halatıyla kara gecenin
ve boyasaydım solgun
anıların kıyılarını
kanımla koyu koyu.

Ölümün kaç çocuğu var?
Hepsi de bağrımaya dolmuő!

Bir kırlangıç geliyor
uzaktan doğru!

MEŞE

1919

Koca meşe, koyu gölgen altında
ölçsem ömür kaynağımın dibini
ve çıkarsam gölgeğin çamurundan
şiiir zümrütlerini.

Atıyorum ağı bulanık suya,
çekiyorum, boş içi.
Karanlık çamurun en dibindeyse
taşlarım var serili!

Hoş yapraklarını bağıma daldır
meşenin kimsesizi
ve bırak varlığıma
o dingin tutkunu ve gizlerini.

Geçer elbet bu gençlik üzüntüsü,
biliyorum. Geçti mi
yaralı alnıma bırakır sevinç
örme çiçeklerini,
ne var ki ağlarım yakalayamaz
saklı mücevherini
bilinçsiz acının, odur parlayan
ömrümün dibindeki.

Şu benim yadsınmaz acım, ey meşe,
senin acındır bil ki.
Yıldızların acısıdır bu acı,
solmuş çiçeklerindir.

Gözyaşlarım yerde kayıp giderek
reçinelerin gibi
soğuk geceye koşan büyük suyun
üzerinde seğirtir.
Biz de kayıp gideceğiz elbette,
ben mücevherlerimi
sen de soyut, gizli meyveleriyle
dallarını devşirip.

Başıma yığıp gitme, dost iskelet
bütün kederlerimi.

Güngörmüş, saf ağzınla söyle bana
eski bir şarkı şimdi,
sarmaş dolaş sözleriyle toprağın,
gök renginde ezgisi.

Ömür kaynağıma bir daha attım
ağlarımın hepsini,
o ağlar ki umut ipliklerinden,
düğümleri de şiir,
uyumuş tutkuların çamurundan
kalp taşlardır çektiğim.

Pınarımın suyu güz güneşinde
titriyor için için,
işte meşe kaçıp gidiyor benden
sökmüş de köklerini.

DEFNEYE SİGİNİŞ

1919

Pepe Cienfuegos'a

Hüzün verici ve bulanık ufuktan
gece geliyordu yıldızlara gebe.
Sakallı bir masal büyücüsüydüm ben,
duydum, konuşurdu taşlarla çiçekler.

Öğrendim gizini iç kararmasının
ki söyler ısırgan, sarmaşık, selvi hep;
öğrendim sümbülün ağzındaki düşü,
aydınlık şarkılar söyledim süsenle.

Derin ruhlarını gösterirdi bana
güngörmüş, karanlık ormandaki herkes:
bilgi yüklü, yaşlı zeytin ağaçları,
kendinden geçmiş çam koku ve seslerle,
ölü kavaklar, karınca yuvaları,
yosunu örten kar: beyaz menekşeler.

Usulca gönlümle konuşurdu hepsi,
titrerdi ipliği çınlayan ipekte,
o ipeğin suyu bir ağdır ki sarar
durağan şeyleri bir sonsuz düzenle.

Güller lir sesinden düşler içindeydi,
altın bir efsane dokurdu meşeler,
ardıçlar dökerdi bir köy ürküntüsü
mazıları saran erkekçe kederle.

Bütün tutkusuna yakınım ormanın:
o yapraktaki, yıldızdaki düzene.
Uyur mu yüreğim, ey sedir ağacı,
söyle, saf ışığın kollarında ergeç?

Bilirim ben ey gül, gösterdiğin liri;
bütün kirişleri geçmiş günlerim hep.
Hangi durgun suya atıversem onu
atar gibi eski aşkları, bilemem!

Bilirim, ey selvi, söylediğin gizi;
acı da kardeştir bizlere, gece de;

nice bir yuvayla doludur gönlümüz,
sende bülbüllere, hüznülere bende!

Bilirim, baba zeytin, sonsuz büyü, verirsin bize çektiğin kanı yerden, çekerim gönlümden tıpkı sencileyin o kutsal yağım düşünce, ben de!

Beni şarkınızla yordunuz hepimiz;
bana benimkini sorun, bilinmeyen;
söndürmüyorsunuz hiç bunaltısını
siz bu saf ateşin
ki yanar göğsümde.

Sen tanrısal defne, sen erişilmez ruh,
öylesine soylu
ve sessiz olan sen!
Dök kulaklarıma tanrısal öykünü,
o derin ve candan bilgeliğini ser!

Ey meyveleri sessizlik olan ağaç,
orkestralar büyücüsü, öpüşmeler
ustası, Dafne'nin pembe vücuduna
kendi Apollon kanıyla biçim veren!

Eski bilgeliğin ey büyük hocası!
Kapanmış koca dilsiz iç çekmelere!
Konuşur benimle bütün kardeşlerin
ormanda, şarkımı hor görürsün sense!

Belki, ey ezgiler ustası, ozanın
acı gözyaşları boşunadır sence.
Belki yaprakların aydan lekelenip
yitirmiştir ilkyaz umudunu hepten.

Bastıran akşamın içten güzelliği
karartır çiyi, yola halı döşer de,
bir bilgelik diler geceye sınırsız,
hışımla gelirken yıldızlara gebe.

GÜZ EZGİSİ

1920

Manuel Angeles'e

Görünümünü saran altın acılık.
Yürek dinleyip durur.

Islak hüznün içinde
rüzgâr şöyle der:
– Ben bütün erimiş yıldızlardanım,
sonsuzun kanyım ben.
Bulurum uykulu derinliklerin
rengini bir değiştir.
Yaralıyım gizemli bakışlardan,
taşırım iç çekişler
geceyle dolu, ölümsüz aşktaki
o gönençli yengiyeye
görünmez kan kabarcıkları gibi.
Donmuşum hüznün içre,
çocuklar bilir beni.
Kraliçe, kale öykülerinde
ışık kâsesiyim. Buhur kabıyım
ezgilerin o ince
saydam mavisine sarılıp düşen
kopuk türkülerin de.
İsa'nın teni ve ruhu, görkemle,
benim ruhumda yiter,
titrerim akşamın iç karartıcı
ve soğuk kederinde.
Sonsuz düzeniyim ben yeryüzünün,
sayılmaz ormanım ben.

Sürerim düşlerin kalyonlarını
bilinmeze doğru hep.
Sonumu, yazgımı bilememenin
ıssız acılığı var iççerimde – .

Zambakların derin tatlılığı var
rüzgârın sözlerinde.
Yüreğimse akşam alacasının
uyuyor kederiyle.

Solucanlar kara bozkırda bana
çoşkularını açar birer birer:

– Yolun kenarındadır
bizim acımız işte.
Biliriz ormanın çiçeklerini,
tekdüze cırcır ötüşlerini de,
hem o çaldığımız kirşsiz liri,
izlediğimiz o gizli yolu hem.
Yıldızlara varmak bizim ülkümüz,
açıktır, basittir de;
bal yapmak isteriz arılar gibi,
özlemimiz çığlık ya da tatlı ses,
otlar içinde yürümek kolayca,
yavru büyötmeye meme edinmek.

Kelebek doğanlar ne mutludurlar
ya da giyen ay ışığı elbise.
Nasıl da mutludur kesen gülleri
ve başkaları biçen!
Mutludur ölümden kuşku duyanlar
kendi cennetlerinde,
istediği yerde dolaşan rüzgâr
sonsuzluk güveniyle!
Mutludur güçüleri, anlı şanlılar,
yakınmamış olanlar bir kez bile,
kutsayanlar aziz Francisco'yu
ve gülenler yengiyle.
Ne acılar çekeriz
yollarda gele gide.
Ah bir bilsek derede kavakların
ne dediğini bize – .

Yolun tozu şöyle diyor onlara
akşamın dilsiz kederi içinde:
– Solucanlar, böyle ne mutlusunuz
kendi kendinizin tam bilinciyle
ve yakılmış ocaklar
ve tutku ve biçimler.
Güneşten eriyorum
yolda ve farkedince
ışıkta kaldığımı, düşüyorum
yere uykulu işte – .

Solucanlar ağlaşıyor, ağaclar
düşünceli baş sallıyor sessizce,
diyorlar: – Varılmaz gök maviliği!
Çocukken kolay sanırdık yetişmek
ve kartallar gibi olmak isterdik,
ama şimdi yıldırım çarptı bize.
Kartallarındır bütün bu gökyüzü – .

Ve kartal uzakta der:
– Hayır, benim değil o!
Yıldızlardır tutan o maviliği
parlak ışıklarla hep birden.
Yıldızlar: – Pek azı var onun bizde:
üstümüzde saklı o.
Ve kara uzaklık: – İçerisinde
umudu saklıyor gök maviliği.
Arada diyor ki umut usulca
karanlık ülkesinden:
– Yürekler, beni siz buldunuz ancak –.
Tanrım! diyor
yürekse.

Deredeki kavakları işte güz
yapraksız bıraktı hep.
Yolun tozlarını uyutuyor su
som gümüşler halinde.
Gömülüyor uykulu solucanlar
Soğuk deliklerine.
Kartal dağda gözden uzaklaşıyor;
rüzgâr diyor: – Sonrasız uyumum ben –
Ağılda sürünün sızıldanışı
ve zavallı beşiklerde ninniler.

Görünümün ıslak hüznü buluyor
bir zambak gibi işte
ağır buruşukları, ki bırakmış
yüzyıllar düşünceli gözleriyle.

Dinlenmeye çekilince yıldızlar
uyuyan mavilikte,
gönlüm ülküsünü görüp uzaktan
soruyor
– Ey, Tanrım! diye.
Kime yakarsam, Tanrım,
ama ey Tanrım, kime?
Umudumuz niçin uykuya dalmış,
duyduğumuz derin düşkünlük niye,
neden kapanır kucaklayan gözler
bütün maviliği bilmem? –

Eski görünüme, tüten ocağa
salıp çılgığı birden
yazgısına yanan solucan gibi
hıçkırmak isterim ben.
Derenin kavakları gibi mavi,
sonsuz Aşk dilerim insan içinse.

Yüreğın mavisi, gücün mavisi,
bu benim mavim bile
sonsuzu zorlayacak bir anahtar
verebilir elime.

Ölüm karşısında korkup yılmadan,
aşk ve şiir kırağısı içinde,
yıldırımıla çarpılsam ağaç gibi
ve kalsam yapraksız, çığlıksız öyle.

Alnımın üstünde beyaz güller var,
şaraptan taşıyor kadehimse.

GECE EZGİSİ

1920

Öyle korkarım ki
kuru yapraklardan
ve çiyle örtülü
ovalardan öyle.
Uyumak üzreyim;
uyarmazsan beni,
donmuş yüreğimi bırakırım yanında.

Nedir o çınlayan
uzakta?
Aşk. Pencere camlarında rüzgâr o,
aşkım benim!

Süsledim boynunu
taşlarıyla tanın.
Ne diye bıraktın
bu yolda sen beni?
Ağlayacak kuşum
gidersen uzağa
ve yemyeşil asma
şarap vermeyecek.

Nedir o çınlayan
uzakta?
Aşk. Pencere camlarında rüzgâr o,
aşkım benim!

Hiç bilmeyeceksin
kar sfenksim benim
seni nasıl candan
sevmiş olduğumu
bu ışılan tanda
bastırınca yağmur
ve kuru ağaçta
bozulturken yuva.

Nedir o çınlayan
uzakta?
Aşk. Pencere camlarında rüzgâr o,
aşkım benim!

YUVA

1919

Gözlediğim ne bilmem
bu hüzün anlarında?
Kim çiçekli, yaldızlı
korularımı kesen?
Derenin suyundaki
çarpıntılı gümüşten
aynada, ki bana tan
sunar, o gördüğüm ne?
Korumda hangi büyük
fikir çamı yarılan?
Ne sessizlik yağmuru
ürperten beni böyle?
Sevdamı bıraktıysam
gamlı kıyıda ölü
hangi böğürtlen saklar
yeni doğuşu benden?

BAŞKA ŞARKI

1919
(Güz)

Düş bozulup gitmiş gelmemek üzere!
Yağmurlu akşam vakti
yüreğim öğreniyor
ağaçların döktüğü
güz trajedisini.

Tatlı üzüntüsünde
canveren görünümün
kırdı seslenişim.
Düş bozulup gitmiş gelmemek üzere.
Gelmemek üzere! Tanrım!
Kar yağmaya başlıyor
ıpsız düzlüğüne
ömrümün
ve uzaklara giden
hayal gücü korkuyor
donup yitivermekten.

Ah, bana diyor ki su
düş bozulup gitmiş gelmemek üzere!
Ama düş sonsuz mudur?
Sistir onu koruyan
ve kar yorgunluğundan
başka şey değildir sis.

Anlatıyor ki ezgim
düş bozulup gitmiş gelmemek üzere.
Ve yağmurlu akşamda
yüreğim öğreniyor
ağaçların döktüğü
güz trajedisini.

TEKE

1919

Bir dişi keçiler sürüsü geçti
kıyısından ırmağın.
Coşkun erinciyle bu gökyakuttan
ve güllerden akşamda
seyrediyorum
kocaman bir tekeyi.

Merhaba, dilsiz şeytan!
Sen
en zorlu hayvansın,
ten
cehenneminin
sonsuz gizemi olan...

O ne güçlülük
sakalında ve
geniş alnında,
yaman Don Juan!
O tutkulu
ve iblisçe bakışında
ne büyük vurgu!

Gidersin kıra
ardında sürü,
olup bir sultan
haremağası!
Dişi susuzluğu
hiç sönmez sende;
çıraksın baban
Pan'a yaraşan!

Dişi keçi
yavaş, gelir ardından
alçakgönüllü, sevdalı,
ama azgınlığın hiç doyma bilmez;
eski Yunan
anlar seni.

Ey kara kayadan ve yontma haçtan,
derin mağaralı, uysal hayvanlı

kutsal masallardan gelme yaratık,
orda nice sıska çileci, Şeytan
karanlıkta gördü senin
erkeklik alevi
püskürdüğünü!

Ey yiğit sakallı,
boynuzlu tekeler!
Ey kara özetler ortaçağdan!
Filomnedes'in yanında doğdunuz
denizin saf köpüğü arasında
ve ağızlarınız
okşadı onu
yıldızlar dünyasını şaşırtarak.

Kasırganın aydınlığa döndüğü
çiy dolu korulardan gelirsiniz,
Anacreonte*'nin çayırlarından,
ölümsüzlüğün kanıyla dolu.

Eski satirlerin
yitik soyundan
bir dönüşümsünüz
siz ey tekeler.
Daldığınız o saf ten zevklerinde
yok sizi geçecek bir hayvan.

Büyük öğle meczupları!
Durun giderken
dinlemek için
horozun ne dediğini uzaktan,
kırlardan size:
Yolcu, merhaba!

* Lirik şiirleriyle ünlü Yunan ozanı, İ.Ö. 560–478. (Ç. n.)

İÇİNDEKİLER

Fırıldak	9
Serüven Düşkünü bir Salyangozun Başına Gelenler	11
Güz Şarkısı	16
Bahar Şarkısı	18
Küçük Şarkı	19
Deli Juana'ya Ağıt	21
Ağustos Böceği	23
Hüzünlü Balad	25
Sabah	27
Canımın Gölgesi	30
Yağmur	31
Ellerim Yolabilseydi	33
Bala Övgü	34
Ağıt	36
Santiago	39
Elmas	43
Yaz Madrigali	44
Yeni Şarkılar	46
Tan	47
Önsezi	48
Ay İçin Şarkı	50
Sessizliğe Ağıt	52
Bir Temmuz Gününe Balad	54
In Memoriam	57

Düş	58
Görünüm	59
Kasım	61
Sorular	63
Düşmüş Fırıldak	64
Yeni Yürek	66
Güneş Battı	67
Kâğıttan Kuş	68
Madrigal	70
Bir Çan	71
Danışma	72
Akşam	73
Mavi Yıldızlar Var	74
Öndeyiş	75
İç Balad	78
Kocamış Kertenkele	80
Islak Avlu	82
Küçük Alanın Şarkısı	83
Yol Kavşağı	86
Yıldızlı Saat	87
Yol	88
Yarıda Kalan Çalgı	90
Doğu Şarkısı	91
Ölü Kavak	94
Kır	96
Deniz Suyu Baladı	97
Ağaçlar	98
Ay ve Ölüm	99
Madrigal	100
İstek	101
Gümüş Kavaklar	102
Başaklar	104
Yağmur Altında Düşünceler	106
Kaynak	108
Deniz	112
Düş	113
Başka Düş	114
Meşe	115
Defneye Sığınmış	117
Güz Ezgisi	119
Gece Ezgisi	123
Yuva	124
Başka Şarkı	125
Teke	126

ÇEVİRMENİN ÖTEKİ YAPITLARI

Çeviriler :

H. N. Bialik
YILDIZLAR YANAR SÖNER
(Yenilik Yayınevi, 1959)

GERÇEKÜSTÜCÜLÜK – ANTOLOJİ
(Selahattin Hilav ve Ergin Ertem'le birlikte)
(De Yayınevi, 1962)

Octavio Paz
GÜNEŞ TAŞI VE BAŞKA ŞİİRLER
(Oluş Yayınevi, 1963 ; « Güneş taşı » adıyla yeni baskı :
Çekirdek Yayınlar, 1996)

Blaise Cendrars
SEÇMELER
(De Yayınevi, 1964)

Federico Garcia Lorca
ÇİNGENE TÜRKÜLERİ
(Gün Yayınları, 1969)

Vladimir Mayakovski
PANTOLUNLU BULUT – İNSAN
(Soyut Dergisi Mayakovski özel sayısı, 1969)

Pablo Neruda
KARA ADA DEFTERİ
(Altın Kitaplar Yayınevi, 1971 ; « Kara Ada şiirleri » adıyla
B.F.S. Yayınları, 1985 ; aynı adla Cem Yayınevi, 1989)

Federico Garcia Lorca

BÜTÜN ŞİİRLERİ

(Cem Yayınevi, 1974 ; Yazko, 1983 ; Varlık Yayınları, 1985 ;
Cem Yayınevi, 1989)

Pablo Neruda

YİRMİ AŞK ŞİİRİ VE UMUTSUZ BİR ŞARKI

(Cem Yayınevi, 1974 ; Varlık Yayınları, 1983–1985 ;
Çekirdek Yayınlar, 1996)

Aragon

ELSA'YA ŞİİRLER

(Cem Yayınevi, 1975 ; Adam Yayınları, 1982–1983–1985 –1988–
1991, Çekirdek Yayınlar, 1996 ; Türk Dil Kurumu 1976 çeviri ödülü)

Eugenio Montale

SEÇME ŞİİRLER

(Cem Yayınevi, 1976)

Paul Eluard :

ŞİİRLER

(Yeni Ankara Yayınevi, 1976 ; genişletilmiş yeni baskı :
Cem Yayınevi, 1993)

Blaise Cendrars

KÜÇÜK ZENCİ MASALLARI

(Derinlik Yayınları, 1977 ; Cem Yayınevi, 1991–1993)

Saint-John Perse

ŞİİRLER

(Tan Yayınları, 1981)

Vladimir Mayakovski

ŞİİRLER : V. M. MAYAKOVSKİ–TRAJEDİ, OMURGANIN
FLÜTÜ, PANTOLUNLU BULUT, İNSAN, BEN KENDİM

(Varlık Yayınları, 1984–1986)

VLADİMİR MAYAKOVSKİ

ŞİİRLER

(Çekirdek Yayınlar, 1996)

Baudelaire

KÖTÜLÜK ÇİÇEKLERİ

(Çekirdek Yayınlar, 1996)

Özgün yapıtlar :

ŞİİR TAPINAĞI – İNSANOĞLUNUN BEŞ BİN YILLIK ŞİİR
SERÜVENİ

(Adam Yayınları, 1985)

TÜRK GRAFİK SANATI TARİHİ

(Çevre Dergisi, 1979–1981)

SİMGELER (GRAFİK ÜRÜNLERİNDEN SEÇMELER : 1)

(Çekirdek Yayınlar, 1991)

AÇIL, EY GİZEM!

Bütün şiirler, 1

(Çekirdek Yayınlar, 1996)

ÇEKİRDEK YAYINLAR

SAİT MADEN

Açıl, ey gizem!
(Bütün şiirler: 1)

*

SAİT MADEN

Simgeler
(Grafik ürünlerinden seçmeler: 1)

*

BAUDELAIRE
Kötülük çiçekleri

*

FEDERICO GARCIA LORCA

İlk şiirler
(Bütün şiirler: 1)

*

LOUIS ARAGON

Elsa'ya şiirler

*

PABLO NERUDA

20 aşk şiiri ve umutsuz bir şarkı

*

VLADİMİR MAYAKOVSKİ

Şiirler

*

OCTAVIO PAZ

Güneş taşı

Baskı :
Mert Ofset

*

Cilt :
Güven Ciltevi

*

Kasım1996
İstanbul

Çekirdek Yayınlar
P.K. 308 Sirkeci
34433 – İstanbul

FEDERICO GARCIA LORCA

Bütün Şiirler: 1

İLK ŞİİRLER

*

Bütün Şiirler: 2

CANTE JONDO ŞİİRİ

İLK ŞARKILAR

*

Bütün Şiirler: 3

ŞARKILAR

ÇİNGENÉ ROMANSEROSU

*

Bütün Şiirler: 4

OZAN NEW YORK'TA

*

Bütün Şiirler: 5

IGNACIO SANCHEZ MEJIAS'A AĞIT

ALTI GALICIA ŞİİRİ

TAMARİT DİVANI

DAĞINIK ŞİİRLER

HALK ŞARKILARI

ISBN

975-8076-05-1

3990000006037